MYKOLOGICKÉ LISTY 25

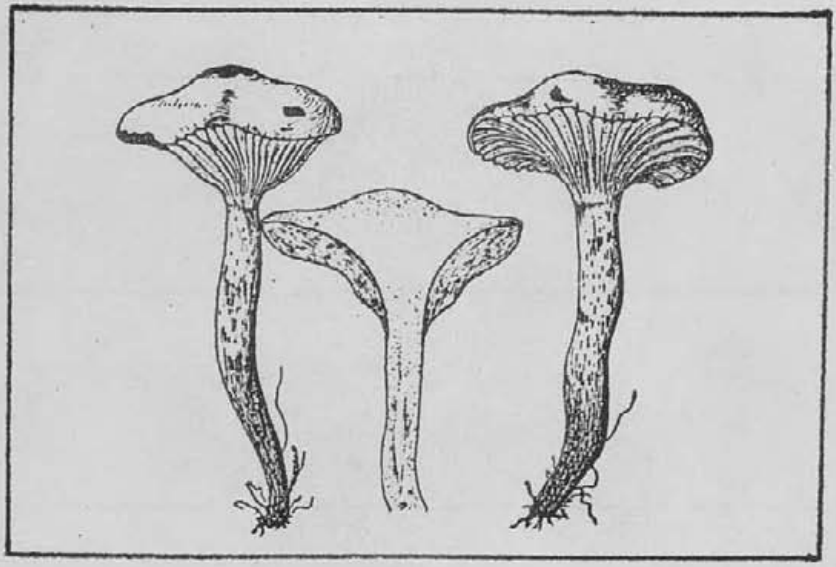

Informační orgán Čs. vědecké společnosti pro mykologii při ČSAV
PRAHA 1986

JEŠTĚ K DLOUHODOBÉ PROGNÓZE ČESKOSLOVENSKÉ MYKOLOGIE

K stejnojmennému úvodníku M.Otčenáška v Mykol.Listech, 24:1-3,1986,si dovolím připojit několik doplnků.

Mykologie je vědní obor /15-13-9/,který,bohužel,nemá ani vlastní laboratoř,natož ústav /jak je tomu naopak u mnoha jiných vědních oborů/. Jelikož po staletí byla skryta v rámci botaniky a přesto poskytla cenné služby praktické činnosti lidí, byla tématicky i institucionálně rozdrobena do řady aplikovaných věd a ústavů. Některé z nich jsou v Otčenáškově článku uvedeny: fytopatologie, humánní a veterinární medicina,biotechnologie /využití hub v krmivářství a potravinářství,velkovýroba jedlých hub,využití houbových látek a metabolitů,poznání a využití jejich toxinů/. Otčenášek správně v úvodu zdůraznuje, že všechny tyto aplikované obory nutně potřebují mít seriozní povědomost o nezměrném bohatství druhů hub a jejich životních projevech a vlastnostech. Jinak totiž nemají z čeho "vařit"/viz též:Z.Urban,Ochrana genofondu - -předpoklad pro perspektivy rozvoje biotechnologií;Rudé právo,27.10.1986/. Proto úvodem vyzdvihuje přednostní stěžejní směr státního plánu základního výzkumu,totiž "Genofond rostlin a živočichů,biologické základy jeho ochrany a využití". Z tohoto hlediska se pak jeví i některé aplikované obory,jako např.fytopatologie,jako významné součásti biotechnologie-v tomto případě recionální a prostředí šetřící a ochraňující velkovýroba potravin.Proto by bylo třeba zvlášť s ohledem na důležitost fytopatologické mykologie tento článek doplnit.K tomuto doporučení mne vede mj.ta dosavadní zkušenost,že svrchu zmíněné aplikované obory v ČSSR nejsou ochotny /nebo jen zcela výjimečně/ ve svých ústavech a výzkumných stanicích zřizovat pracoviště,která by jim zajišťovala nutný teoretický základ a předstih v jejich vlastních potřebách a realizačních výstupech. Tím méně jsou nakloněny se starat o ochranu mykogenofondu/třebas jen v jejich úzkém profesním okruhu/. Proto se domnívám v souhlasu se závěrem M. Otčenáška,že nejnaléhavějším krokem je zřízení mykologického pracoviště a současně s tím i další posílení personální a materiální těch stávajících pracovišť,která jsou na existenci a ochraně genofondu hub závislá:jsou to především ústavy a stanice ochrany rostlin a lesů,humánní a veterinární mediciny,fysiologie a biochemie hub a velkovýroby jedlých hub. Po takovémto částečném tématickém a institucionálním rozčlenění základního výzkumu hub by ještě ohromná část problematiky zbyla pro samostatnou mykologickou laboratoř /ústav/ koncipovanou i jako společné pracoviště ČSAV a vysokých škol.

Zdeněk U r b a n

NOVÉ POZNATKY O HOUBOVÝCH ENDOFYTECH

Zdeněk P o u z a r

Endofytismus a s ním spojený pojem endofyta jako rostlinného nebo houbového organismu,který žije uvnitř jiného organismu aniž by mu působil nějakou škodu,je vědecký problém v mykologii dosti starý,pokud se jedná o vztah houba - živočich. Nicméně ve vztahu houba-rostlina je to vpodstatě nový obor,který se intenzívně studuje teprve něco přes deset let. Naše biologické učebnice definují endofyty jako organismy,které jsou vázány svým výskytem/tzn.hlavní část jejich života se uskutečnuje/ ve vnitřních částech orgánů rostlin/nebo živočichů/. To jsou ovšem obligátní endofyty. Nicméně to,co dnešní mykologii hlavně zajímá,jsou fakultativní endofyty,tj.houby,které mají svou hlavní funkci v přírodě jinde a uvnitř živých a zdravých těl rostlin se vyskytují aniž by tam realizovaly hlavní rozmnožovací nebo jiné podstatné biologické funkce.Jedná se především o tvrdohouby /Pyrenomycetes/ nebo deuteromycety,jejichž teleomorfa není známá. V posledních letech byly zjištěny některé poznatky o endofytismu hub,které jsou zcela převratné a znamenají úplně nový pohled na ekologii některých druhů hub,zejména dřevokazných pyrenomycetů,a to hlavně z hlediska biologie jejich přežívání.

Historie výzkumu fakultativního houbového endofytismu u cévnatých rostlin začíná rokem 1924,kdy byly mikroskopicky zjištěny hyfy neznámé houby v živých,nepoškozených jehlicích smrku a modřínu/Lewis 1924/.Kultivační studie však započala až po válce,kdy Rayner/1948/ získal z listů kávovníků kultury hub.Nicméně rozkvět studia endofytismu spadá až do sedmdesátých a osmdesátých let a to zásluhou americké badatelky Bernsteinové/Bernstein 1974/ a dále pak E.Müllera,G.C.a F.E.Carollových a O.a L.Petriniových,jednak na oregonské univerzitě v Eugene/USA/,jednak na curyšské technice /ETH/ ve Švýcarsku.

Metodika studia endofytů/velmi zjednodušeně/ je následující:čerstvé vzorky zdravě vypadajících listů nebo jiných orgánů se vysuší ponořením do lihu/96%/ na 1 min.a pak se sterilizují povrchy orgánů ponořením do 65% roztoku chlornanu sodného/NaOCl/ na 10 min.a poté se opět opláchnou v lihu/3 sekundy/.Nato se listy sterilně nařežou na malé řezy a ty se nekladou na sladinkový agar do Petriho misek.Houby,které vyrůstají,se izolují a ty,které nelze z běžné kultury určit,se kultivují na speciálních substrátech,např.na dřevu.Tak Biscogniauxia nummularia vytvořila stroma po roce kultivace na segmentu špalku dřeva s kůrou/O.Petrini,Stone et F.E.Carroll 1982,L.Petrini et E.Müller 1986/.

Z výsledků studia endofytismu vyplývá celá řada dů - sledků.Z ekologického hlediska je nejzajímavější to, že houbové endofyty se často rekrutují z druhů,o kterých bychom ani ve snu nepředpokládali,že takovým způsobem mohou vůbec existovat,uvážíme-li zkušenosti,které máme s jejich substrátovou náročností a tím i specializací. Např. Biscogniauxia nummularia/Bull.:Fr./O.Kuntze/=Nummularia bulliardi L.Tul.et C.Tul./,u nás rostoucí striktně na bukovém dřevu,byla zjištěna jako endofyt v listech borůvky , medvědice lékařské,skalenky poléhavé/Loiseleuria procumbens/,brusinky,pšenice seté a dále zástupců čeledí Araceae a Bromeliaceae. Nebo dřevomor bukový-Hypoxylon fragiforme /Pers.:Fr./J.Kickx fil.,u nás žijící z dřeva buku a zcela výjimečně i dubu,habru nebo olše,byl zjištěn jako endofyt v listech kapradě samce,jedle bělokoré,jalovce obecného , medvědice lékařské,řepky olejky /Brassica napus/,zimostrázu/Buxus/,vřesu a vřesovce,dále cesminy/Ilex/,tabáku viržinského/Nicotiana tabacum/,borůvky,listnatce /Ruscus aculeatus/,pšenice seté a zástupců čeledí Araceae,Bromeliaceae a Orchidaceae.Je jistě zajímavé,že i známá parazitická dřevokazná houba spálenky skořepatá-Ustulina deusta /Hoffm.:Fr./Lind-byla nalezena jako endofyt v lišejníku Hypogymnia physodes,v mechu Brachythecium velutinum,z cévnatých rostlin pak v jedli bělokoré,vřesu obecném a vřesovci masovém,tabáku viržinském,v borůvce a v brusince.Podobné případy představuje řada dalších druhů čeledi Xylariaceae.

Na druhé straně-zkoumáme-li jediný druh vyšší rostliny z hlediska druhového spektra houbových endofytů-můžeme dojít k následujícím počtům:Sieber/1985/ např.uvádí 163 různých druhů hub izolovaných ze zdravých pletiv pšenice seté /Triticum aestivum cv.Zenith/ ve Švýcarsku a to 5 Zygomycetes,60 Ascomycetes,2 Basidiomycetes,19 Coelomycetes,76 Hyphomycetes a 1 druh kvasinky.Z tohoto počtu je samořejmě většina hub parazitických,rostoucích endofyticky,tj.saprofyticky,uvnitř pletiv,aniž by hostiteli škodily.Pozoruhodné výsledky byly zjištěny v rozdílech v zastoupení jednotlivých druhů hub izolovaných z pletiv kořene,listu,stébla, pluchy a obilky.Jedna věc je však dnes i při elementárním stupni výzkumu zcela zřejmá:v houbovém endofytismu u vyšších rostlin je minimální zastoupení basidiomycetů a naopak velká převeha askomycetů/nebo jim odpovídajících deuteromycetů/.

Řada endofytických hub je identická s těmi,které se nalézají běžně na povrchu listů jako epifytická mykoflora /flora fylosféry,fyloplánu/,kde typickým příkladem je Aureobasidium pullulans/de Bary/Arnaud.Jiné druhy jsou zase typickými parazity a ty zde zřejmě čekají na oslabení hostitele a pak teprve vystoupí agresivně s parazitickým způsobem výživy.Typickým příkladem je Lophodermium pinastri/Schrad.: Fr./Chev. Jiné druhy,jako je např.Epicoccum purpurascens Ehrenb.,jsou naproti tomu polyfágními saprofyty.Nicméně z ekologického hlediska nás asi nejvíce budou zajímat dřevokazné houby.Zde je pozoruhodné především to,že i ty dřevokazné houby,které jsou dosti vyběravé ve vztahu ke dřevu, mohou růst v mezibuněčných prostorách listů nejrůznějších rostlin,prakticky bez výběru.To by svědčilo asi o tom,že jejich výživa v mezibuněčných prostorách živých orgánů

rostlin je omezena na minimum, a také že ostatní životní funkce jsou silně redukovány.

Z biologického hlediska představují nové poznatky o houbovém endofytismu u rostlin značný převrat v nazírání na biologii hub a to zejména dřevokazných. Ve druhé polovině tohoto století je to již třetí zásadně důležitý objev v otázce ekologického spektra dřevokazných hub. Prvním bylo zjištění naší běžné klanolístky olšové/Schizophyllum commune/ v mozkomíšním moku člověka v jižní Americe, druhým pak bylo objevení řady saprofytických dřevokazných hub jako obyvatelů polní a luční půdy v Austrálii/Warcup a Talbot/. Nynější objev endofytismu však představuje asi nejdůležitější článek v tomto řetězu.

Studium houbového endofytismu u rostlin je na samém začátku a proto na řadu otázek, na něž bychom dychtivě čekali odpovědi, se nám jich nedostává. Taxonomy by asi nejvíce zajímalo, zda areály endofytického výskytu se kryjí s areály výskytu normálního. Fyziology by jistě zajímala odpověď na otázku jaký je vlastně způsob výživy hyf endofytických hub v mezibuněčných prostorách. Ekology asi opět jaký je způsob zpětného šíření z endofytického stavu zpět do okolní přírody. Fytopatology by jistě zajímala otázky zda mohou být houbové choroby přenášeny semeny a plody rostlin v důsledku endofytického výskytu řady houbových parazitů. To a mnoho dalšího bude jistě předmětem výzkumu v příštích letech.

Protože v těchto několika řádcích našeho referátu nemůžeme jít do detailů, odkazujeme na připojenou bibliografii prací o endofytismu ve výběru, soustředěném na nejdůležitější práce.

Bibliografie prací o houbových endofytech

/Zkratka ETH znamená Curyšskou techniku/Eidgenössische technische Hochschule, Zürich, CH 8092 Mikrobiologisches Institut, ETH-Zentrum, Švýcarsko./

Bernstein M.E./1974/: Microbial populations of Douglas fir needles.-Ph.D.Thesis, University of Oregon, Eugene.

Bernstein M.E.et Caroll G.C./1977/:Internal fungi in old-growth Douglas-fir foliage.-Canad.J.Bot., Ottawa, 55:644-653.

Bose S.R./1947/:Hereditary/seed-borne/ symbiosis in Casuarina equisetifolia Forst.-Nature, London, 159:512-514.

Boullard B./1951/:Champignons endophytes de quelques fougères indigènes et observations relatives à Ophioglossum vulgatum L.-Botaniste, Paris, 35:257-280.

Boursnell J.G./1950/:The symbiotic seed-borne fungus in Cistaceae.-Ann.Bot.n.s., London, 14:217-243.

Carroll F.E., Müller E.et Sutton, B.C./1977/:Preliminary studies on the incidence of needle endophytes in some European conifers.-Sydowia, Horn, 29:87-103.

Carroll G.C.et Carroll F.E./1978/: Studies on the incidence of coniferous needles endophytes in the Pacific North - west.-Canad.J.Bot., Ottawa, 56:3034-3043.

Carroll G.C.et Petrini O./1983/:Patterns of substrate utilisation by some fungal endophytes from coniferous foliage.-Mycologia, New York, 75:53-63.

Gourbierre F./1975/:Les champignons microscopiques liés aux aiguilles de sapin /Abies alba Mill/.3.Microflore des aiguilles vivantes.-Bull.Soc.Mycol.France, Paris, 91:429--441.

Lewis F.J./1924/: An endotrophic fungus in the Coniferae.- Nature,London,114:860.
Luginbühl M./1980/:Endophytische Pilze bei Buxus,Hedera,Ilex und Ruscus.-Diss.ETH No.6588,Zürich.
Luginbühl M.et Müller E./1980a/: Endophytische Pilze in den oberirdischen Organen von vier gemeinsam am gleichen Standort wachsenden Pflanzen/Buxus,Hedera,Ilex,Ruscus/. -Sydowia,Horn,33:185-209.
Luginbühl M.et Müller E./1980b/: Untersuchungen über endophytischen Pilze I.Infektionswege von Endophyten bei Hedera helix L.-Ber.Schweiz.Bot.Ges.,Bern,90/3-4/:244-250.
Luginbühl M.,Petrini O.et Müller E./1979/: Fungi endofitici del frumento/Triticum vulgare Vill/.Primi risultati.- Phytopath.medit.18:192-194.
Müller E./1985/:Endophytische Pilze.-Jahr.Ber.1984,ETH,38-40.
Neill J.C./1940/: The endophyte of Rye-grass/Lolium perenne/. -New Zealand J.Sci.Techn.21:280-291.
Oberholzer B./1982/:Untersuchungen über endophytische Pilze von Erica carnea L.-Diss.ETH No.7198,p.1-99,Zürich.
Petrini-Klieber L.E./1985/:Untersuchungen über die Gattung Hypoxylon/Ascomycetes/ und verwandte Pilze.-Diss.ETH.Nr. 7729,p.1-185.
Petrini L.E.et Müller E./1968/:Haupt-und Nebenfruchtformen europäischer Hypoxylon-Arten/Xylariaceae,Sphaeriales/ und verwandter Pilze.-Mycologia Helvetica,Bern,1:501-628.
Petrini L.et Petrini O./1986/: Xylariaceous fungi as endophytes.-Sydowia,Horn,38:216-234.
Petrini L.E.et Rogers J.D./1986/: A summary of the Hypoxylon serpens complex.-Mycotaxon,Ithaca,26:401-436.
Petrini O./1982/: Notes on some species of Chloroscypha endophytic in Cupresseceae of Europe and North America.- Sydowia,Horn,35:206-222.
Petrini O./1984/: Zur Verbreitung und Ökologie endophytischer Pilze.-Habilitationsschrift,ETH,p.1-209,Zürich.
Petrini O./1985/: Wirtsspezifität endophytischer Pilze bei einheimischen Ericaceae.-Botanica Helvetica 95:213-238.
Petrini O.et Carroll G./1981/: Endophytic fungi in foliage of some Cupressaceae in Oregon.-Canad.J.Bot.,Ottawa,59: 629-636.
Petrini O.et Dreyfuss M./1981/: Endophytische Pilze in epiphytischen Araceae,Bromeliaceae und Orchidaceae.-Sydowia,Horn,34:135-148.
Petrini O.et Müller E./1979/:Pilzliche Endophyten von Samenpflanzen am Beispiel von Juniperus communis L.-Sydowia, Horn,32:224-261.
Petrini O.,Müller E.et Luginbühl M./1979/: Pilze als Endophyten von grünen Pflanzen.-Naturwissenschaften 66:263.
Petrini O.,Samuels G.J.et Müller E./1979/: Holmiella sabina /detNot./comb.nov./syn.Eutryblidiella sabina/ and its Corniculariella-like anamorph,an endophyte of Juniperus species.-Rep.Swiss Botanical Soc.,89:80-91.
Petrini O.,Stone J.et Carroll F.E./1982/:Endophytic fungi in evergreen shrubs in western Oregon:A preliminary study.-Canad.J.Bot.,Ottawa,60789-796.
Pugh G.J.et Buckley /1971/: Aureobasidium pullulans:an endophyte in sycomore and other trees.-Trans.Brit.Mycol. Soc.,London,57:227-231.

Rayner R.W./1948/: Latent infection on Coffea arabica L.- Nature, London. 161:245-246.
Ride J.P.et Pearce R.B./1979/: Lignification and papilla formation at sites of attempted penetration of wheat leaves by non-pathogenic fungi.-Physiol.Pl.Path.15:79-92.
Ruchti F.et Flück K./1984/: Untersuchungen über endophytische Pilze.-Semesterarbeit ETH, p.1-23.
Sampson K./1935/:The presence and absence of an endophytic fungus in Lolium temulentum and L.perenne.-Trans.Brit. Mycol.Soc., London, 19:337-343.
Schneider R./1961/: Untersuchungen über das Auftreten der Guignardia Blattbräune der Rosskastanie/Aesculus hippocastanum/ in West-Deutschland und ihrer Erreger.-Phytopathol.Z.42:271-278.
Schüepp H./1961/: Unterusuchungen über Guignardia citricarpa Kiely, den Erreger der Schwarzfleckenkrankheit an Citrus.-Phytopathol.Z.40:258-271.
Sieber T./1981/: Endophytische Pilze von Winterweizen.-Diplomarbeit ETH, p.1-51.
Sieber T.N./1985/: Endophytische Pilze von Winterweizen /Triticum vulgare Vill./.Ein Vergleich zwischen Weizen aus gebeiztem und solchem aus ungebeiztem Saatgut.-Diss. ETH Nr.7725, p.1-102.
Tokunage Y.et Ohira I./1973/:Latent infection of anthracnose on Citrus in Japan.-Rep.Tottori- Mycol.Inst.10:693-702.
Widler B.E./1982/:Untersuchungen über endophytische Pilze von Arctostaphyllos uva-ursi/L./Sprengel/Ericaceae/.-Diss.ETH No.7154, p.1-133.
Widler B.et Müller E./1984/: Untersuchungen über endophytische Pilze von Arctostaphylos uva-ursi/L./Sprengel /Ericaceae/.-Botanica Helvetica 94:307-337.

D o d a t e k

Dreyfuss G.C.et Petrini O./1983/: Patterns of substrate utilisation by some fungal endophytes from coniferous foliage.-Mycologia, New York, 75:53-63.

Zdeněk P o u z a r: New results in fungal endophytes
A brief bibliografical review of works on endophytic fungi with a short introduction to the problem.

JEŠTĚ K VYUŽITÍ HUB V BIOLOGICKÉM BOJI PROTI PLEVELŮM

Josef H a m p e j s

K problematice využití hub v biologickém boji proti plevelům jsem již stručně referoval v Mykol.Listech č.12/Hampejs 1983/.Rád bych se k této tolik diskutované otázce vrátil několika poznámkami a vlastními postřehy.

Spektrum hub, napadajících plevelné rostliny, je velmi široké.Na základě studia získaných literárních podkladů jsem došel k číslu 300-350 druhů hub/celosvětově však jich bude daleko více/, kterých by bylo možné využít v biologickém boji. Toto je však nutné hodnotit jako teoretickou možnost, neboť vývoj mykoherbicidu není dán zjištěním patogenní houby pro daný plevel, ale mnoha dalšími okolnostmi.

Gorlenko/1983/ cituje ve své práci Pakčenka/1982/ a poukazuje na celý vztah patogen-hostitel/resp.plevel/ a vyzývá mykology a fytopatology k podrobnému studiu hub na plevelích.Miller/1983/ uvádí,že základem biologické ochrany je regulace početnosti a distribuce nepřátel škodlivých organismů.At již se provádí "klasická" biologická ochrana za podpory přirozených nepřátel,je databáze pro identifikaci přirozených nepřátel omezená. Ve využití hub v biologickém boji proti plevelům pokročili intenzivním studiem a vývojem mykoherbicidů v USA a Austrálii.Bylo by vhodné uvést již praktické příklady aplikace mykoherbicidů proti vytipovaným,z hlediska škodlivosti významným plevelům.

Julien et al./1984/referují o 174 projektech biologického boje proti plevelům s využitím hub,a to proti 101 druhům plevelů.V porostech rýže/Oryza sativa L./,soje/Glycine max /L./Merr./ a bavlníku/Gossypium hirsutum L./ se vyskytují velmi obtížně hubitelné plevele Jussiaea decurrens/Watl./DC. a Aeschynomene virginica/L./B.S.P.Z obou plevelů byly získány izoláty houby Colletotrichum gloeosporioides/Penz./Sacc., jednak f.sp.jussiaeae/CGJ/ z druhu J.decurrens a f.sp.aeschynomene z druhu A.virginica/CGA/,jak to ve svých pracech uvádějí:Anonym/1982/,Boyette et al./1979/,Daniel et al./1973/, Templeton/1974/,Templeton et al./1984/,Smith et al./1973/. Templeton/1974/ referuje ve své práci o využití houby Colletotrichum malvarum v biologickém boji proti Sida spinosa L. v porostech bavlníku a soji.

Colletotrichum gloeosporioides f.sp.aeschynomene byla poprvé zjištěna v r.1969 ve Stuttgartu ve státě Arkansas/Daniel et al.1973/.Tito autoři referují o tom,že 2-15 milionů spor houby likvidovalo plevel Aeschynomene virginica ve skleníku i v polních podmínkách.Houba byla účinná proti rostlinám tohoto plevele,které dosáhly výšky 5-66 cm při teplotách 23-32°C a při RLV 80 %.Inkubace byla 4-7 dní a do 5 týdnů byly plevelné rostliny spolehlivě zlikvidovány.

Templeton et Smith/rok publikování práce se nepodařilo zjistit/ zdůraznují potřebu nových směrů v hubení plevelů nechemickou cestou.V USA jsou herbicidy aplikovány na 80 mil. hekterech polních plodin.Nevýhodou aplikace herbicidů je leckdy to,že působí jak na plevel,tak na plodinu.Rovněž otázka odbourávání reziduí je neustálým problémem včetně úzkého spektra účinnosti mnohých herbicidů.I když využití organismů k hubení plevelů nevylučuje použití chemických látek,lze se domnívat,že jejich zmenšené množství sníží jejich nepříznivý vliv na prostředí.Strategie biologického boje proti plevelům musí tedy být vhodným způsobem "vkomponována" do komplexu ochranných opatření proti plevelům,jak to autoři/Templeton et Smith/ sami zdůraznují.

Principy biologického boje proti plevelům s využitím hub byly rozvedeny v mnoha pracích.Jak to uvádějí Templeton et Roy/rok neuveden/,Emge et Templeton/rok neuveden/,Templeton et Te Beest/1979/,Hampejs/1983/ a další autoři,jde v podstatě o vytipování vhodného organismu,schopného hubit plevelnou rostlinu bez negativního dopadu na ostatní rostliny.Vývoj mykoherbicidů je zdlouhavý a velmi nesnadný proces,ve kterém je zahrnuto i důsledné herbologické sledování lokalit,na kterých budeme parazita aplikovat.U vytipovaných hub,u kterých vznikne předpoklad využití v biologickém boji proti plevelům /resp.pro vývoj mykoherbicidů/,je nutné,aby byla možná jejich

kultivace ve fermentačních tancích/Templeton 1982/, což u mnoha druhů hub není realizovatelné. Rovněž technika aplikace mykoherbicidů by se neměla odlišovat od aplikace běžných herbicidů.

Lze konstatovat, že je nutná důsledná týmová spolupráce mezi herbology, fytopatology, mykology, pracovníky biotechnologických laboratoří, agronomy, techniky atd. Jedině tato důsledná kooperace vede k úspěchu. Touto důslednou spoluprací byl dán základ pro výrobu mykoherbicidu ze dříve zmíněného druhu r. Colletotrichum, který byl později nazván "COL - LEGO"/výrobce: Tuco, Division of the Upjohn Company, Kalamazoo, Michigan/, jak to uvádějí Te Beest et Templeton/1985/. "COL-LEGO" je suchý prášek, obsahující 15% spor a 85% inertních složek/aplikuje se 10 galonů na jeden akr/=94 l.ha^{-1}//, při čemž musí být 2×10^9 vitálních spor na 1 ml. Oba autoři referují o dalším mykoherbicidu s obchodním názvem "DEVINE", což jsou v podstatě chlamydospory houby Phytophthora palmivora /Butler/Butler, určené k hubení Morrenia odorata Lindbl. v porostech citrusů na Floridě. "DEVINE" je suspenze chlamydospor, ve které je v 1 ml obsaženo $6,7 \times 10^5$ chlamydospor. Na plochu 1 akru/=0,4 ha/ je určena dávka 1 pinty k aplikaci. Výrobcem mykoherbicidu "DEVINE" jsou Abbott Laboratories, North Chicago.

Lze uvést, že např. v r. 1981 bylo preparáty s Colletotrichum gloeosporioides f. sp. aeschynomene ošetřeno 248 ha porostů rýže s 98% biologickou účinností a 58 ha porostů soje s účinností 100%/systematicky plánované zkoušky probíhaly od r. 1974, dosahovaná účinnost 76-98%/. U obou mykoherbicidů se uvádí, že nemohou být použity preventivně; bylo však zjištěno, že houba přetrvává na semenech A. virginica a likviduje nové semenáčky plevele a že vegetuje na zbytcích vzrostlých a zničených rostlin. U houby Phytophthora palmivora bylo prokázáno, že působí v půdě ještě po dvou letech od aplikace.

Preparát s Colletotrichum gloeosporioides může být aplikován s herbicidy na bázi acifluorfenu a také malathion a carbofuran nesnižovaly patogenitu houby. Naopak chlamydospory Phytophthora palmivora nemohou být ředěny chlorovanou vodou a míseny s dalšími pesticidy.

Te Beest et Templeton/1985/, Hasan/1983/, Olivieri/1984/, Rod/1984/ a další autoři poukazují na to, že lze očekávat registraci dalších mykoherbicidů, neboť se intenzivně studují houby Alternaria cassiae Jurair et Khun, A. macrospora Zimm., Ascochyta pteridium Bres., Cercospora rodmanii Conway, Puccinia cardui-pycnocephali Syd., Colletotrichum coccodes/Wallr./ Hughes, C. dematium/Pers. ex Fr./Grove, C. malvarum/A. Braun et Casp/Southworth, Fusarium lateritium Nees ex Fr., F. solani /Mart, /Sacc. f. sp. cucurbitae a Sclerotinia sclerotiorum/Lib./ de Bary. Zejména o houbě Alternaria cassiae se uvažuje jako o perspektivní pro výrobu nového selektivního mykoherbicidu; její biologická účinnost dosahuje až 85% při likvidaci semenáčků Cassia obtusifolia.

V roce 1983 jsem izoloval z rostlin/listy/ laskavce ohnutého/Amaranthus retroflexus/ houbu rodu Alternaria/Semčice, Pečice, Kolomuty, Plazy-okr. Mladá Boleslav/, kterou jsem zpočátku určoval jako Alternaria tenuissima/Fries/Wiltshire, ale spíše jako "atypickou" formu, neboť mnohé konidie byly delší a štíhlejší, než popisuje Fassatiová/1979/. Pracovně jsem tento izolát označil jako A. tenuissima f. sp. amaranthi,

ale později, pozískání prací Ondřeje/1974/, Jollyho/1964/ a dalších jsem houbu determinoval jako Alternaria amaranthi /Peck./Venkatakr. Umělé infekce na mladých rostlinách laskavce ohnutého pomocí vodní suspenze konidií o koncentraci 1-1,5x10^5 spor v 1 ml destilované vody způsobily úhyn rostlin. Úhyn způsobily i infekce s použitím izolátů houby A.alternata/Fr./Keissler, získaných z cukrovky/porosty silně zaplevelené laskavci/. Tyto informativní pokusy signalizují, že za určitých podmínek by mohlo být možné využití hub rodu Alternaria k likvidaci obtížného plevele v porostech cukrovky. Uvádím, že izoláty r. Alternaria z laskavce nezpůsobovaly úhyn rostlin kukuřice, ječmene, řepky a merlíku bílého.

Závěrem lze říci, že mykoherbicidy budou mít své opodstatněné místo v systému integrované ochrany kulturních plodin proti plevelům. Zavedením mykoherbicidů by se snížily dávky chemických látek aplikovaných na jednotku plochy, což by byl nesporný přínos ekonomický a ekologický.

L i t e r a t u r a

Anonym/1982/:Mykoherbicidy-nové perspektivní přípravky na ochranu rostlin.-ÚVTIZ, Zeměd.aktuality ze světa, č.10.

Auld B.A.et Nikandrow A./1983/:Potential for mycoherbicides in Australia.-10th.Int.Congr.Plant Prot., 1983, Proc.Conf. Brighton, Vol.2:774.

Boyette C.D.et al./1979/:Control of winged waterprimrose /Jussiaea decurrens/ and Northern Joinvetch/Aeschynomene virginica/with fungal pathogens.-Weed Sci., 27/5/: 497-501.

Daniel J.T.et al./1974/: Biological control of Northern Jointvetch in rice with on endemic fungal disease.-Weed Sci., 21/4/:303-307.

Emge R.G.et Templeton G.E./rok práce neuveden/:Biological control of weeds with planth pathogens.-Biological Control In Crop Production, BARC, Symposium No.5 ed.G.C.Papavizas, 219-226.

Fassatiová O./1979/:Plísně a vláknité houby v technické mikrobiologii.-240 p., SNTL Praha.

Gorlenko M.V./1983/:O biologičeskoj bórbe s sornjakami.-Zašč. Rast., 3:39-40.

Hampejs J./1983/:K možnosti využití hub v biologickém boji proti plevelům.-Mykol.Listy, Praha, 12:14-18.

Hasan S./1983/:Biological control of weeds with plant pathogens-status and prospects.-10th.Int.Congr.Plant Prot., 1983, Proc. Conf.Brighton, Vol.2, 759-766.

Julien M.H.et al./1984/:Biological control of weeds:an evaluation.-Prot.Ecol., 7/1/:3-25.

Miller J.C./1983/:Ecological relationships among parasites and the practices of biological control.-Environm.Ent., 12/3/:620-624.

Jolly P./1964/:Le genre Alternaria.-250 p., Le Chevalier, Paris.

Olivieri I./1984/:Effect of Puccinia cardui-pycnocephali on slender thistles/Carduus pycnocephalus and C.tenuiflorus/. -Weed Sci., 32/4/:508-510.

Ondřej M./1984/:Sběry imperfektních hub rodu Alternaria z území Moravy.-Acta Musei Silesiae, Ser.A, XXIII, p.145-152.

Rod J./1984/: Houby chrání rostliny.-Vesmír, 63/12/:365-367.

Smith R.J.et al./1973/:Can plant diseases be used to control weeds?-Arkansas Farm Research, 22:4-12.

Te Beest D.O.et Templeton G.E./1985/:Mycoherbicides:Progress in the biological control of weeds.-Plant Dis.,69/1/:6-10.
Templeton G.E./1982/:Biological herbicides:Discovery,development,deployment.-Weed Sci.,30:430-433.
Templeton G.E./1974/:Endemic fungus disease for control Prickly sida in cotton and soybeans.-Ark.Farm Res.,23:1-12.
Templeton G.E.et Smith R.J./rok neuveden/:Managing weeds with pathogens.-kap.9:167-176/pramen na fotokopii neuveden/.
Templeton G.E./1979/:Biological weed control with mycoherbicides.-Ann.Rev.Phytopathol.,17:301-310.
Templeton G.E.et al./1984/:Biological weed control in rice with a strain of Colletotrichum gloeosporioides/Penz./Sacc. used as a mycoherbicide.-Crop.Prot.3/4/:409-422.

Josef H a m p e j s: Noch zur Ausnützung der Pilze zur biologischen Bekämpfung der Unkräuter

Mykofloristika

KLOUZEK TRIDENTSKÝ ROSTE NA DŽBÁNU

Josef H o u d a

Klouzek tridentský /Suillus tridentinus [Bres.] Sing./ je v mykologické literatuře uváděn pro naše území jako řídký nebo velmi vzácný druh. Pilát /1952/ uvádí, že je znám z Evropy, kde roste v nížinách i v horách. V Alpách byl sbírán ve výšce až 1600 m. V ČSSR byl nalezen na několika místech-v Čechách na Karlštejnsku, na jižní Moravě a na Slovensku v Belanských Tatrách a Vysokých Tatrách.

Z lokalit, citovaných v literatuře, vyplývá, že je to vápnomilný druh. Lokality na Džbánu nejsou-co do geologického podkladu-výjimkou /opuka=vápenný písčitý slín/. Jeho plodnice jsou barevně nápadné, střední velikosti s delším třeněm a často s mírně kuželovitým kloboukem, oranžově okrové barvy s červeným odstínem.

K l o b o u k až 15 cm v průměru, polokulovitý nebo mírně kuželovitý, v mládí podvinutý, spojený s třeněm bělavě žlutavou blankou/velem/. Jeho zbytky zůstávají na okraji klobouku, na třeni později mizí. Na bledším oranžovém podkladu je tmavěji hnědě/někdy červeně/ žíhaný nebo šupinatý/šupiny často spolu splývají/, ve stáří slizký.

R o u r k y v mládí živě oranžové, později rezavohnědé, jen nepatrně splývající po třeni. Pory stářím dostávají nazelenalou/někdy až měděnkově zelenou/ barvu.

T ř e n štíhlý, plný, většinou válcovitý, 4-11cm x 1-2,5cm vel, ve spodní části mírně kyjovitý, v mládí se žlutavým, později mizejícím prstenem, mírně hnědavý, někdy jemně rezavohnědý, jemně plstnatě vláknitý, někdy žíhaný až tečkovaný.

D u ž n i n a na řezu oranžově červená, starší se barví až do zelenava. Chut mírně houbová, jemná, nenápadná.

V ý t r u s n ý p r a c h za čerstva tmavě olivový, stářím bledne na barvu olivově okrovou. V ý t r u s y bledě žlutavé, vřetenovitě elipsoidní, 9-14 x 4,5-5,5 µm.

Roste od července do října v travnatých lesích pod modříny. Jedlá houba stejné jakosti jako příbuzné klouzky, ale vzhledem k řídkému výskytu bez většího hospodářského významu.

Klouzek tridentský dostal své jméno od místa, kde byl poprvé nalezen, tj. u města Tridentu/Trento/ v Horní Adiži /sev. Itálie/. V poslední době byl nalezen i v Asii/v Altaji a Mongolsku/. V Japonsku a Sev. Americe není znám. Z našich sousedních zemí nebyl nalezen v Polsku.

Lokality v oblasti Džbánu:

Bílichov u Slaného, 6.X.1963 leg. Sobotka. - Hříškov, 435-460 m n.m., u Zlíchovecké hájovny/Jagerhausu/, 4 ex., 10.IX.1970 leg. J. Houda. - Milý, na lesní stráni cca 1 km již. koty 480 m, 6 ex., 30.VIII.1973 leg. J. Houda. - Ročov, v Houbě pod solopyskou silnicí/410 m n.m./, v porostu strdivky nicí/Melica nutans/ pod modříny, 7 ex., 14.VIII.1984 a 15 ex., 6.X.1984 leg. J. Houda.

Podle informace dr. M. Dundra z Nového Strašecí /1985/ nalezl jmenovaný bohatou lokalitu klouzku tridentského v hříškovských lesích nad Pochválovem/cca 1 km již. koty 486 m/. Lokalita sleduje hranu opukové skály u lesní cesty vedoucí ke kotě 405 m a odtud dále ke Kroučové. Ve smíšeném mladším porostu s modřínem tu nalezl desítky krásných exemplářů. Vlastní lokalita není houbařsky přitažlivá a je praktickými houbaři často opomíjena, takže se tu klouzek dosti rozšířil.

Je rovněž pravděpodobné, že se odtud šíří dále, což potvrzuje nález H. Tichého z Loun, který tu 23.VIII.1986 sbíral 13 plodnic při lesní cestě vedoucí od Pochválovského křížku do Dučic. Tato lokalita, na níž převládají smrčiny s modřínem na okraji, je položena východněji cca 2 km mezi kotami 486 m a 480 m.

Závěrem lze říci, že klouzek tridentský je již běžně sbíranou a dobrou konzumní houbou, kterou mnozí praktičtí houbaři považují za kožíšek- strakoš /Suillus variegatus/.

VZÁCNĚJŠÍ MAKROMYCETY NA JIHOZÁPADNÍ MORAVĚ V R. 1985

Oldřich L á z n i č k a

Rok 1985 nebyl pro růst hub z hlediska klimatického právě příhodný. Letní měsíce, i když srážkově dostatečné, se již od počátku června vyznačovaly trvale abnormálně nízkými nočními teplotami, povětšině nepřesahujícími 8 - 10°C.

Ale i přes tyto nepříznivé vlivy jsem tu našel a determinoval další vzácnější nebo dosud v podmínkách jihozápadní Moravy nezjištěné druhy makromycetů.

Dr. Františku Kotlabovi, CSc., a dr. Zdeňku Pouzarovi, CSc., děkuji na laskavé určení některých dřevních Aphyllophorales.

Calocera cornea /Batsch.ex Fr./Fr.

4.VIII.1985, Příštpocký les, 446 m /6km jv od Jaroměřic n. Rok./, na opadlé větvi Carpinus;

Cerocorticium molare /Chaill.ex Fr./ Jülich et Stalpers
11.VIII.1985 Náměšť n.Osl.,obora,400 m.,na ležící větvi Quercus,det.Z.Pouzar;
Clathrus archeri /Berk./ Dring
7.IX.1985 Náměšť n.Osl.,obora,400 m,2 ex.v humusu mezi nízkou travou na chráněném palouku se zbytky trouchnivějící částí kmenů Quercus a Carpinus u kraje rozvolněného porostu téhož složení/předchozí nález s této lokality 10.XI.1984/;
Climatocystis borealis /Fr./Kotl.et Pouz.
8.VIII.1985 Zákova hora,809 m,na bázi živého kmene Abies;
Cyathipodia macropus /Pers.ex Fr./ Dennis
1.IX.1985 Příštpocký les,446 m /6 km jv od Jaroměřic n. Rok./,ve smíšeném lese na horní plošině travnatého výkopku;
Helotium carpinicolum Rehm
11.VIII.1985 Náměšť n.Osl.,obora,400 m,na kůře v rázu složených větví Carpinus;
Leucopaxillus giganteus /Fr./ Sing.
25.VII.1985 Mohelno/pod hadcovou stepí/,260 m,na louce v trávě pod keři; 6.IX.1985 Hoštanka,565 m/5 km již.od Třebíče/, na okraji lesní cesty v trávě pod keři;
Mycena crocata /Schrad.ex Fr./Kumm.
25.IX.1985 Zákova hora,809 m,v nánosu listí a detritu;
Mycena pelianthina /Fr./Quél.
8.VII.1985 Zákova hora,809 m,v nánosu listí a detritu;
Mycena renati Quél.
7.VI.1985 Zákova hora,809 m,na padlém tlejícím kmeni Fagus;
Osteina obducta /Berk./Donk.
4.VIII.1985 Příštpocký les,446 m /6 km jv od Jaroměřic n.Rok.,v hustém smíšeném lese na vlhkém a velmi trouchivém pařezu Pinus;
Otidea umbrina /Pers./Bres.
15.IX.1985 Hrotovice-Velký les,425 m/18 km jv od Třebíče/,v hrabance dubového porostu;
Peniophora incarnata /Pers.ex Fr./P.Karst.
6.VI.1985 Hrotovice-Velký les,425 m/18 km jv od Třebíče/, na vlhké kůře ležící větve Betula,det.F.Kotlaba;
Phanerochaete tuberculata/P.Karst./Parm.
7.IX.1985 Náměšť n.Osl.,obora,400 m,na ležící větvi Carpinus,det.Z.Pouzar;
Pleurotus ostreatus/Jacq.ex Fr./Kumm.var.pulmonarius/Fr./L.
16.VII.1985 Náměšť n.Osl.,obora,400 m,na bázi suchého stojícího kmene Quercus,srostlice v počtu o více než 200 klobouících;
Pustularia cupularis /L.ex Fr./Fuckel
8.VI.a 18.VII.1985 Třebíč,Zborovská 5, 450 m,na zastíněném a vlhkém místě zahrady na zemi mezi květinami;
Ramaria formosa /Fr./Quél.
11.VIII.1985 Náměšť n.Osl.,obora,400 m,na zemi v nánosu listí dubového lesa;
Schizopora carneo-lutea /Rodw.et Cléł./Kotl.et Pouz.
5.VII.1985 Vranovská přehrada-Široký hon,475 m/mezi zříceninou hradu Cornštejn a obcí Lančov/,na opadlé bezkoré větvi Carpinus,det.F.Kotlaba.Nová nejzápadněji položená lokalita na Moravě!
Tricholoma columbetta /Fr./Kumm.
— 15.IX.1985 Hrotovice-Velký les,425 m/18 km jv od Třebíče/,v hrabance dubového porostu;

Oldřich L á z n i č k a: Seltenere Makromyzeten aus Südwestmähren im Jahre 1985

Weitere seltenere oder nicht festgestellte Arten von Makromyzeten aus Südwestmähren werden angeführt. Der Autor sammelte sie hier im Laufe des Jahres 1985/Determination vom Autor, soweit nichts anders angegeben/, obwohl die klimatischen Bedingungen im Region für das Wachstum der Pilze nicht gerade günstig waren, namentlich wegen det ständig niedrigen Nachttemperaturen von 8-12°C, die meistens nicht überschritten wurden.

MYKOFILATELIE VE SVĚTĚ

Marta S e m e r d ž i e v a

Poštovní známky existují téměř 150 let. První známka, ražená v r. 1837 ve Velké Británii, měla jako předlohu medaili s portrétem královny Viktorie. Postupně zobrazovaly se kromě státníků různé znaky, osobnosti, města, krajiny a další motivy. Četné emise jsou vydávány u příležitosti výročí různých událostí. Vedle tradičních filatelistických sbírek klasického typu, kterými jsou teritoriální sbírky poštovních známek, celin, razítek atp., rozvíjí se v posledních 50 letech námětové sbírky a to buď motivové, které studijně zpracovávají stejné nebo příbuzné motivy, nebo tématické, sestavené na zvolené téma podle předem vypracovaného plánu /Švarc F./1982/: Svět filatelie, Praha/. Námětová sbírka z oboru Flora např. seznamuje sběratele nejen s pravidly filatelie jakož i s názvy a měnou četných států, ale i s botanickými objekty, vybranými ze specializovaných hledisek a s různým pojetím a technikami jejich provedení/hlubotisk, ofset, ocelotisk z plochých desek aj./.

Motiv plodnic hub je ve filatelii poměrně mladý. Prvním státem, který připravoval emisi známek s tímto námětem, bylo v r. 1958 Československo. Kresby pěti hub, charakteristických pro naše lesy/4 jedlé a 1 jedovatá/, zhotovil národní umělec Karel Svolinský, jako rytec se zúčastnil L. Jirka. Připravoval se ocelotisk z plochých desek. Vydání této série bylo oznámeno tiskem, avšak než se 6. října 1958 uskutečnilo, vytisklo Rumunsko v červenci téhož roku ofsetem 10 známek s jedlými houbami a zajistilo si tak prvenství tohoto motivu ve světě.

Následovaly některé další socialistické státy/1959 Polsko-8 známek ve tvaru trojúhelníku, 1961 Bulharsko-9, 1964 Mongolsko-8, 1964 SSSR-5/, v r. 1967 byla pak v San Marino jako v prvním nesocialistickém státě vydána emise 6 známek s houbami a následovaly další státy v celém světě. Do roku 1977 vydalo celkem 18 států 96 různých známek s houbami.

Na mezinárodním botanickém kongresu v Sydney v srpnu 1981 vystavovali H. P. Molitoris a W. Kühnl z NSR plakátové sdělení "Houby na známkách", které mělo mimořádný ohlas a stalo se podnětem následné exploze vydávání známek s motivem "Houby" v četných dalších, převážně mimoevropských státech a též na řadě ostrovů Britského Společenství. Zatímco do kongresu bylo během 23 let vydáno ve 24 státech celkem 30 emisí se 149 známkami s různými vyobrazeními plodnicemi hub, bylo v poměrně

krátkém intervalu dalších 4 let/1982-1985/ vydáno dalších 44 emisí s 231 známkami hub. Do konce roku 1985 bylo tedy vydáno 60 státy 74 emisí s 380 známkami s houbami v různém provedení. Jednotlivé emise sestávají většinou ze 4-5 známek, některé jsou reprezentovány jedinou, jiné 10 i více známkami, u části emisí existuje vedle zoubkovaného provedení i provedení střihané. Ojediněle jsou různé známky hub vedle sebe na tiskovém listu /TL/, nebo v aršíku/A/, existují i tzv. blokové série, luxusní ministerská vydání ap.

Vyobrazeny jsou většinou houby jedlé, a to z přírody i pěstované, dále druhy nejedlé, jedovaté atp. Vyskytují se zde i mimoevropské, nám málo známé druhy, z nichž některé mají nesprávná pojmenování a další nepřesnosti. Vzácně jsou různé známky hub v sérii společně s rostlinami. Po stránce námětové a tiskové jsou mnohé emise velmi dobré a půvabné, ojediněle ale i nedokonalé až zcela chybné.

Na připojené mapě světa jsou vyznačeny státy, které vydaly dosud známky s hlavním /botanicky definovaným/ motivem "Houby". Mapka je doplněna přehledem rozděleným podle světadílů, sestaveným chronologicky. U každého státu je uveden přibližný počet obyvatel, měna a rozsah emise. /Viz přílohy I.-IV./. Použité zkratky byly odvozeny od označení státu na známkách. Přesnější údaje o názvech států viz Hlinka B.-Mucha L. /1986/: Filatelistický atlas./3.ed./, Praha/.

Jak vyplývá z přehledu bylo dosud vydáno v Evropě 21, v Asii 14, v Africe dokonce 29, v Americe 3 a Austrálii včetně Oceánie 7 emisí. Známky s námětem "Houby" vydávají malé i velké státy s mnoha miliony obyvatel, ale i ostrovy v oceánech s jen několika tisíci domorodců. Motiv hub na známkách se stal zdrojem příjmů státních pokladen, bohužel se však na některých emisích přiživují i mezinárodní agentury obchodující známkami. V roce 1986 již vyšly další emise Mozambik, Paraguay II, SSSR III/jedovaté houby/, KLDR III, Grenada-Grenadines, Grenada, Rumunsko II, očekává se vydání Maďarska II / jedovaté houby/, Thajska, Madagaskaru, Francie II a Norska. Pro sběratele tohoto motivu není tedy snadné kompletovat si sbírku, ve světě i v Československu zájem o tento námět neustále vzrůstá a je i rekreačním koníčkem mnoha mykologů.

V časopisu "Süddeutsche Pilzrundschau"/Stuttgart, NSR/ uveřejňuje W. Kühnl na pokračování /dosud 1-20/ podrobnosti k jednotlivým emisím s reprodukcemi všech známek s motivem "Houby", jsou též vydávány specializované katalogy s tímto námětem, např. v Itálii od F. Modola, v NSR od E. Arnolda, ve Francii od J. Gerlingera aj.

V Československu byly v rámci námětové sekce FAUNA-FLÓRA Svazu československých filatelistů vydány kolektivem autorů J. Kubička, J. Sálený a M. Vejvoda již dva katalogy "Houby", první v r. 1982, sestavený podle stavu do konce roku 1980, druhý dvoudílný v r. 1984 s emisemi známek hub vydaných do 27. VII. 1983. Kromě chronologického přehledu vydaných známek s námětem vyšších hub, abecedního seznamu států, které tento motiv vydaly, i seznamu známek s námětem nižší houby, je zde připojen seznam latinských druhových jmen hub, synonyma, omyly a chyby, systém hub, přehled známek s houbami jako vedlejším motivem /ne zcela úplný/, neznámkových materiálů s houbařskou tématikou včetně některých celin a razítek a název "houba"

Přehled států,které v r.1958-1985 vydaly na poštovních známkách motiv plodnic hub

Rok	Označení podle známek(vysvětlivky)	Zkratka na mapce	Počet obyv. (v 1000)	Měna (1=100)	Rozsah emise (počet známek)
EVROPA					
1958	R.P.Romina	Ro	22 300	Lei,bani	10
"	Československo	Čs	15 278	Kčs,haléře	5
1959	Polska(=I)	Po	35 734	Zloty,grosze	8(trojúh.)
1961	N R Bulgaria	Bu	8 878	Lev,stotinky	8
1964	Pošta SSSR(=I)	SSSR	266 600	Rubl,kopejky	5
1967	R.S.Marino	S.Ma	21	italská lira	6
1974	DDR(=I)	DDR	16 740	Mark,Pfennig	8
"	Finland(=I)	Fi	4 778	Markka,penni	3
1975	Pošta SSSR(=II)		viz výše		1
1978	Finland(=II)		viz výše		3
"	Sverige	Sv	8 319	Koruna,öre	6 v sešitku
"	Danmark	Da	5 125	Koruna,öre	2
1979	France	Fr	53 825	Frank,centimes	3 výplatní
1980	Finland(=III)		viz výše		3
"	Polska(=II)		viz výše		6
"	DDR(=II)		viz výše		6
1983	Jugoslavija	Ju	22 352	Dinar,para	4
"	Princ.Andorra(=I)	An	31	španělská peseta	1
1984	Princ.Andorra(=II)		viz výše		1
"	Magyar Posta	M	10 710	Forint,filler	7
1985	Princ.Andorra(=III)		viz výše		1
ASIE					
1964	Mongolia(=I)	Mo	1 662	Tögrög,möngö	8
1968	Korejská L.D.R.(=I))	Kor	18 717	Won,čony	3
1973	Bhutan	Bh	1 269	Ngultrum,chetrum	6+2A
1974	Japonsko)	Ja	117 057	Jen,sen	1
"	(Tchaj-wan)R.China	TchW	17 650	Dolar,centy	4
1978	Mongolia(=II)		viz výše		7(kosočtvr.)
1981	(Čína)	Chi	982 500	Juan,chiao	6
1983	St.Kuwait	Ku	1 356	Dinar,fils	3 z 50
"	Vietnam	Vi	49 120	Dong,hao	8
1985	(Korejská L.D.R.)(=II)		viz výše		3
"	R.P.Kampuchea	Ka	8 718	Riel,sen	7
"	Postes Lao	La	3 633	Kip,at	7
"	Mongolia(= III)		viz výše		7
"	Postes Afghanes	Af	15 540	Afghani,puls	7

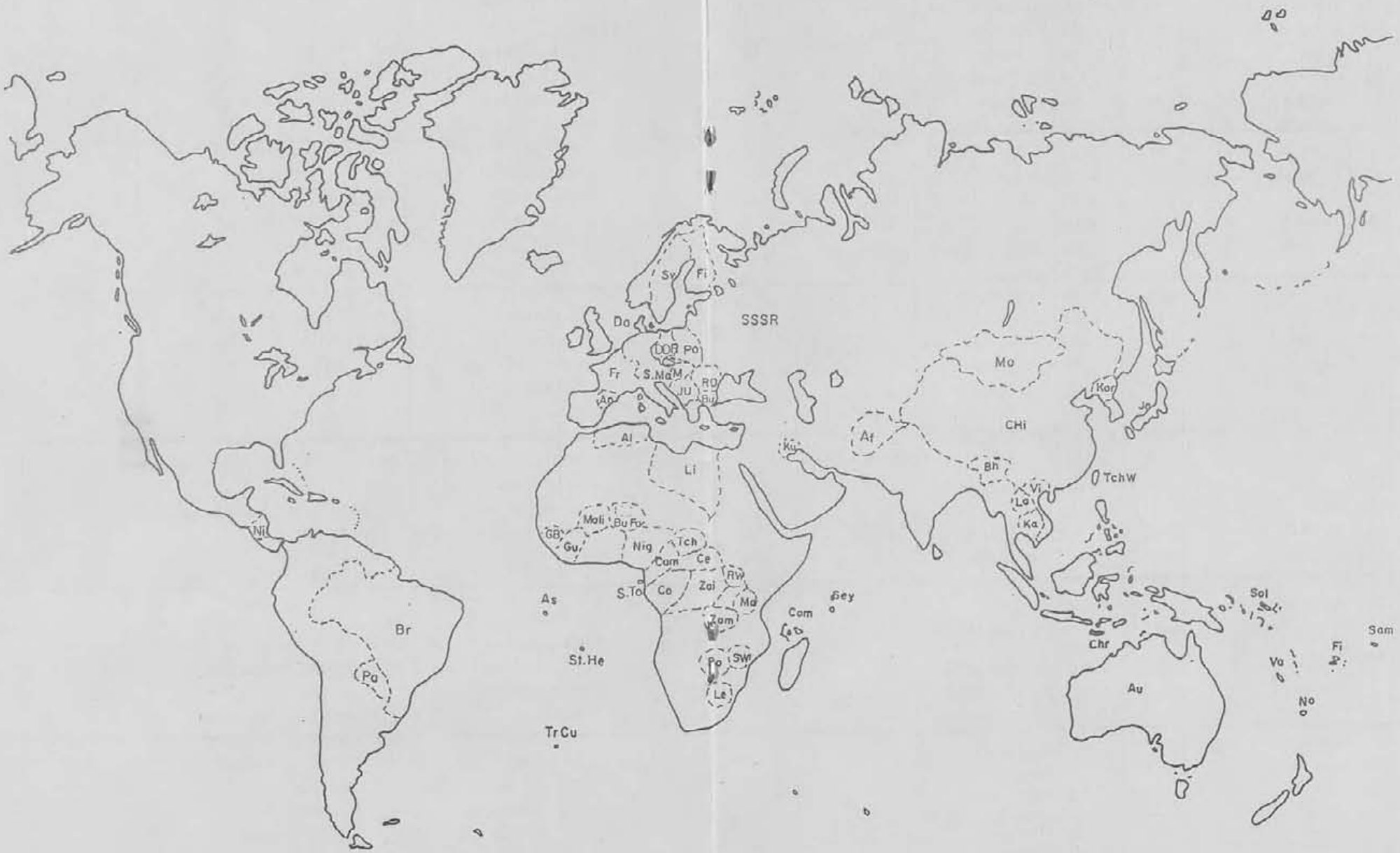
Sv
Fi
Do
SSSR
DOR
Po
Fr
S.Ma
M
RO
JU
Bu
Ao
Al
Li
Ku
Mo
Kor
CHi
Af
Bh
Vi
TchW
Lo
Ka
Mali
Bu Fa
GB
Gu
Nig
Tch
Cam
Ce
RW
S.To
Co
Zai
Ma
Zam
As
St.He
Com
Sey
Ni
Br
Pa
Po
SW
Le
TrCu
Chr
Au
Sol
Fi
Sam
Va
No

II

III

AFRIKA					
1967	R.Cetrafricaine I	Ce	2 750	CFA Frank,centimy	5
1970	R.Congo(=Zair)	Zai	1 508	Frank,centimy	6
1975	R.Cameroon	Cam	8 248	Frank,centimy	1 ze 2
1977	R.Guinée(= I)	Gu	5 275	Syli,cauris	8+A
1979	Zaire	Zai	28 580	Zaire,makuta	8
1980	R.Rwandaise	Rw	5 046	Frank,centimy	8
1982	Botswana	Bo	791	Pula,thebe	4
1983	K.Lesotho	Le	1 339	Maluti,licente	4+sešitek
"	Ascension Island	As	ostrov		5
"	St.Helena	St.He	ostrov	Libra,pence	4
"	Algerie	Al	19 129	Dinár,centimy	4
1984	Tristan da Cunha	TrCu	ostrov		4
"	Swaziland	Sw	544	Lilangeni,centy	4
"	Zambia	Zam	5 680	Kwacha,ngwee	4
"	R.Haute-Volta	BuFa	6 728	CFA Frank,centimy	4 z 6 + A
"	Malawi	Ma	5 968	Kwacha,tambaly	4
1985	Burkina Faso (=I)	BuFa	je Haute-Volta s přetiskem		4 ze 6,bez A
"	Seychélles	Sey	63	Rupie,centy	4
"	R.Mali	Mali	6 465	Frank,centimy	4
"	R.Centrafricain(= II)		viz výše		7 + A
"	R.Niger	Nig	5 346	CFA Frank,centimy	5
"	R.Guinée (= II)		viz výše		6 + A
"	R.Tchad	Tch	4 420	CFA Frant,centimy	6
"	Burkina Faso (=II)		viz výše		7
"	S.Thomé e Principe	S.To	84	Dobra,centavy	3+A
"	Libya	Li	2 856	Dinár,dirhamy	16 TL
"	Guiné Bissau	GB	77	Peso,centavy	6 TL
"	Rep.P.Congo(=II)		viz výše		5
"	Rep.F.Comores	Com	328	CFA Frank,centimy	5
AMERIKA					
1984	Brasil	Br	123 032	Cruzeiro,centavos	3
"	Paraguay	Pa	3 168	Guarani,centimos	6+1 5x v TL
1985	Nicaragua	Ni	2 703	Córdoba,centavos	7
AUSTRALIE					
1981	Australia	Au	14 645	Dolar,centy	4
1983	Norfolk Island	No	2	Dolar,centy	4
1984	Fiji	Fi	619	Dolar,centy	5
"	Vanuatu	Va	112	Dolar,centy	4
"	Solomon Islands	Sol	232	Dolar,centy	4 + sešitek
"	Christmas Island	Chr	3	Dolar,centy	5
1985	Samoa	Sam	156	Dolar,sene	4

v 28 jazycích. O mykologickou dokonalost se zasloužil MUDR. Jiří Kubička, který v r.1985 zemřel. Napsal také článek o názvosloví hub/Zpravodaj námětové sekce FAUNA-FLÓRA 1/84:1-5/. V Časopisu československých houbařů psali o mykofilatelii v r.1984 R.Princ/ČCH 61/1-2/:42-44/, J.Kubička /ČCH 61/3/:95-96/ a F.Paterą /ČCH 61/4/:135-136/. Na VIII.mykotoxikologickém semináři CSVSM dne 24.IV.1985 v Praze, jehož souhrny referátů vyšly v České mykologii 40/2/, 1986, hovořil na téma "Jedovaté houby na známkách jako prostředek prevence otrav" Jan Kuthan. Tento námět byl Federálním ministerstvem spojů zařazen do emisního plánu 8.pětiletky. Můžeme tedy očekávat, že v Československu vyjde na známkách druhá série hub, tentokrát výhradně jedovatých. Přáli bychom si, aby byla neméně zdařilá jako naše první série, vydaná v r.1958, která je právem pokládána za jednu z nejhezčích emisí s námětem "Houby" na světě.

Na známky s motivem "Houby" je možno pohlížet i jako na miniaturní grafická dílka, která nám přibližují v řadě případů mykofloru vzdálených krajin a vztah jejich obyvatel k houbám. Proto ukázky těchto známek byly zařazeny i jako část výstavky "Houby v ilustracích", kterou uspořádalo Slovenské národné múzeum v Bratislavě na podzim tohoto roku. Propagací československé mykologie bylo i zvláštní razítko k 100.výročí úmrtí Karola Kalchbrennea při 4.mykologických dnech na Slovensku ve Spišské Nové Vsi-Čingově od 29.9.do 3.10.1986.

Zusammenfassung

Marta Semerdžieva: Mykophilatelie in der Welt

Auf einer kleinen Weltkarte mit anschliessender Übersicht wird gezeigt, welche Staaten der fünf Kontinente bisher Briefmarken mit Fruchtkörpern von höheren Pilzen herausgegeben haben. Insgesammt erschienen in der Jahren 1958-1985 in 60 Staaten 74 Emissionen, die 380 unterschiedliche Darstellungen von Pilzen enthalten. Neben anderer mykophilatelistischen Literatur wird die zweite Ausgabe des tschechoslowakischen Katelogs "Pilze in der Philatelie", 1984, hervorgehoben.

Ochrana hub

Hodnocení ohrožení čs.druhů rodu Amanita na základě jejich mykosociekologického indexu

Svatopluk Šebek

Jedním z pokusů o objektivnější stanovení míry ohrožení rostlin, rostoucích jako původní v ČSSR, a o zhodnocení ochranářského významu jednotlivých druhů je dnes tzv. sociekologický index, který zavedl Čeřovský v r.1981 a který byl již aplikován při podobném hodnocení některých zoologických systematických skupin. Jeho aplikaci pro mykologii přijal seminář sek-

ce pro ochranu hub a jejich životního prostředí ČSVSM v r.1984 a prakticky jeho použití prověřil na materiálu makromycetů z určitých partií Krkonoš Fellner/1985/,který také s tímto modifikovaným systémem seznámil v samostatném článku /Mykol. Listy 21:10-16,1985;zde také uvedena další literatura ve vztahu k této problematice/.

V souvislosti s pracemi na ochranářském zhodnocení některých zástupců československé mykoflory pro připravovanou Červenou knihu ČSSR jsem se pokusil i o předběžné zhodnocení ohrožení nevelké skupiny našich druhů rodu Amanita.Výsledky jsem shrnul do přehledné tabulky,která byla v konceptu předložena k posouzení čtyřem našim erudovaným mykologům,svou prací rovněž zainteresovaným na přípravě Červené knihy.Výsledkem je připojený-v některých případech kompromisní- návrh/viz str.16/.

Na základě zhodnocení míry ohrožení 28 druhů muchomůrek, rostoucích v ČSSR /Amanita magnivolvata a A.submembranacea nebyly do hodnocení zahrnuty,protože údaje,potřebné k zařazení do jednotlivých kritérií MSOSI,jsou z našeho území značně neúplné a proto by jejich hodnocení z tohoto hlediska bylo předčasné a tím i spekulativní/ s použitím mykososiekologického indexu /MSOSI/ se jeví 5 druhů jako silně ohrožených /18-20 bodů/,2 jako ohrožené/15-16 bodů/ a 5 druhů jako potenciálně ohrožených /12-14 bodů/. Do Červeného seznamu ohrožených druhů hub ČSSR by vzhledem k tomu mělo být zařazeno 12 druhů /A.aspera,A.caesarea,A.beckeri,A.ceciliae,A.echinocephala,A.eliae,A.friabilis,A.mairei,A.ovoidea,A.regalis , A.strobiliformis a A.vittadinii/,při čemž 5 druhů,které jsou silně ohroženy /tj.A.caesarea,A.echinocephala,A.friabilis, A.ovoidea a A.vittadinii/ navrhuji kromě toho zařadit do Červené knihy ČSSR.

Pokusné hodnocení ohrožení československých druhů rodu Amanita přineslo také několik zajímavých a důležitých metodických poznatků. Nejednotnost v názorech autora a posuzovatelů této studie na použití toho kterého stupně kritéria /v některých případech byl rozdíl 2-3 stupně!/ při hodnocení jednotlivých druhů svědčí především o tom,že posuzování v rámci kritérií je značně subjektivní,i když v hodnotách souhrnného MSOSI-indexu nebylo zásadních rozporů.Charakteristiku jednotlivých stupňů v rámci kritérií je třeba v řadě případů upravit tak,aby byla věcně i verbálně přesně vymezena a vylučovala předem dvojí možný výklad.

Mykososiekologický index se jeví jako p o m o c n á metoda,vhodné do jisté míry pro stanovení ohrožení a ochranářského významu makromycetů.S jeho stanovením a používáním jsou u nás zatím jen první zkušenosti.Bylo už poukázáno na to,že jeho event.použití při podobném hodnocení obligátních parazitických mikromycetů by vyžadovalo jistou modifikaci /viz Urban Z.,Mykol.Listy 22:4-5,1986/.Podobné upřesnění a hlubší specifikace jednotlivých stupňů v kritériích by bylo potřebné i pro makromycety,máme-li pracovat metodou pokud možno objektivní.

Z u s a m m e n f e s s u n g

Svatopluk Š e b e k : Die Bedrohungverwertung von tschechoslowakischen Arten der Gattung Amanita auf Grund von dem mykososiekologischen Index

Amanita	Kritéria/stupeň					Zvýšení	MSCSI	Kat. ohrožení
	I	II	III	IV	V			
aspera	0	1	3	4	3	1	12	+
beckeri	2	5	3	1	3	2	16	!
caesarea	3	3	4	4	4	2	20	!!
ceciliae/=inaurata/	1	4	3	4	2	0	14	+
citrina	0	0	1	2	2	0	5	-
crocea	1	1	2	2	2	0	8	-
echinocephala /=solitaria/	3	5	3	4	2	2	19	!!
eliae	0	3	3	3	3	1	13	+
excelsa	0	1	1	3	3	0	8	-
friabilis	1	5	4	5	1	2	18	!!
fulva	1	0	1	1	2	0	5	-
gemmata	2	1	2	2	0	0	7	-
lividopallescens	1	1	3	3	2	0	10	-
magnivolvata								
mairei /=argentea/	3	2	1	3	2	1	12	+
muscaria	0	0	0	3	2	0	5	-
ovoidea	3	5	2	3	2	3	18	!!
pantherina	0	0	2	2	0	0	4	-
phalloides	0	0	2	2	0	0	4	-
porphyria	0	0	2	1	0	0	3	-
regalis	2	2	2	2	4	1	13	+
rubescens	0	0	1	3	4	0	8	-
spissa	0	0	0	3	3	0	6	-
strobiliformis	3	2	2	4	3	1	15	!
submembranacea								
umbrinolutea	1	0	3	2	2	0	8	-
vaginata	0	0	0	1	3	0	4	-
verna	1	4	3	2	0	1	11	-
virosa	0	1	3	4	2	0	10	-
vittadinii	3	5	3	5	3	0	19	!!

/Poznámka: Charakteristika kritérií a stupňů a kategorie ohrožení, použitá v této tabulce, je uvedena u Fellnera R., Mykol. Listy 21:10-16, 1985./

Während der Vorbereitung des Roten Buches von bedrohten Arten der tschechoslowakischen Pilzflora wurde die Verwertund der Bedrohung von 28 tschechoslowakischen Amanita-Arten mit Hilfe des mykososiekologischen Index durchgeführt. Von diesen zeigen sich 5 Arten /A.caesarea, A.echinocephala, A.friabilis, A.ovoidea u. A.vittadinii/ als stark bedroht, 2 Arten/A.beckeri u A.strobiliformis/ als bedroht u. 5 Arten /A.aspere, A.ceciliae, A.eliae, A.mairei, A.regalis / als potential bedroht. Am Schluß beschäftigt sich das Artikel mit methodischen Erkennungen, die aus dieser Arbeit folgen. Autor haltet den MSOSI eher für subjektive Hilfsmethode u. empfehlt die Überprüfung der Spezifikation einzelnen Kriterienstufen für die Objektivitätvertiefung der Verwertungsmethode der Bedrohung unserer Pilzflora.

Osobní

VÝZNAMNÁ POCTA SVĚTOVÉMU MYKOLOGOVI

V roce 1985 byla zřízena Mezinárodní cena za biologii a to u příležitosti šedesátého výročí nástupu japonského císaře Hirohita na trůn. Výbor, který posuzoval návrhy na udělení této ceny, se skládal jak z japonských tak i zahraničních osobností. Cena obnáší 10 milionů jenů a v roce 1985 byla spojena ještě se zvláštním císařským darem. První dva roky bude udělována za zásluhy ve speciálních biologických disciplinách. Prvým nositelem této hmotně i morálně významné ceny, která je jakousi náhradou za Nobelovu cenu, jež se taxonomům neuděluje, je anglický mykolog a botanik prof.E.J.H. C o r n e r, zakladatel nauky o hyfových systémech hub a jeden z největších žijících znalců tropické mykoflory, zejména chorošů. Pro mykologii je neobyčejně povzbudivé, že prvým nositelem tak prestižní ceny je taxonomický mykolog, a pisatele těchto řádků těší dvojnásob, že je jím polyporolog tak úzce spjatý s naším mykologickým děním. Odevzdání ceny dne 15.XI.1985 bylo slavnostní a laureáta pozdravili korunní princ Akihito, ministerský předseda Nakasone a ministr výchovy, vědy a kultury Matsunaga. Českoslovenští mykologové se připojují s upřímným blahopřáním profesoru Cornerovi, který se letos dožívá významného životního jubilea 80 let.

Zdeněk P o u z a r

DVACET LET OD SMRTI ŘEDITELE RUDOLFA VESELÉHO

Začátkem listopadu tomu bylo 20 let, kdy v táborské nemocnici naposled vydechl známý mykolog Rudolf Veselý, ředitel škol v.v., a před dvěma lety uplynulo 100 let od jeho narození; uvedená dvě po sobě blízko následující výročí mě podnítila ke vzpomínce na tuto význačnou postavu naší mykologie, autora oblíbených Československých hub /I-1938, 1951;

II-1946/,monografie rodu Amanita /1933,1934/ a dlouhé řady v různých časopisech uveřejněných mykologických prací /jejich seznam do začátku r.1959 viz Kotlaba 1959/.

O životě a díle R.Veselého /16.4.1884 - 3.11.1966/bylo napsáno mnoho článků při příležitosti jeho životních jubileí i po jeho smrti /viz Helcl 1964,Kotlaba 1959,1967,1973, Lazebníček 1966,Pilát 1959,1964,1967 a,b,Voneš 1974/ - ten uvádí,že řed.Veselý zesnul v Soběslavi; na můj dotaz odpověděl 12.XI.tr.MěNV v Soběslavi,že zemřel v Táboře.Proto se dnes omezím především na to,co nebylo řečeno nebo zdůrazněno dříve.

Dodnes stále živě vidím ředitele Veselého,pomenšího, silnějšího,většinou vážného,zamyšleného až zasmušilého člověka,který zabrán do svých myšlenek si příliš nevšímá lidí, letmo odpovídá na pozdravy kolemjdoucích,avšak pozorně sleduje okolní přírodu nejen v lese,na polích a lukách,nýbrž i ve městě nebo na vesnici v zahrádkách a za okny/pěstované rostliny/. Když však začal s někým mluvit,stával se záhy společenským - jeho tvář se vyjasnila,oči zlaskavěly a celý jako by se proměnil /nezřídka pronesl jadrný aforismus nebo řekl i anekdotu/.

Na vycházky a exkurze,které podnikal velmi často / za pěkného počasí skoro denně/,chodil v normálním,snad jen poněkud starším obleku-nenosil stejně jako jiní starší mykologové a botanici zvláštní "exkurzní" oblečení,jako je tomu nyní;na nohou měl obvykle přes boty do terénu praktické galoše a na hlavě šedý nebo černý klobouk se širokým okrajem;za nestálého počasí míval igelitový plášť do deště.Pro cesty do terénu používal s oblibou jízdní kolo starého typu,s nímž se dostal prakticky všude,a to i do velice obtížně přístupných míst,odkud si přinášel lecco zajímavého nebo vzácného. V bližším okolí Soběslavi sbíral např.u Nového rybníka,v Libouši,na Svadlačkách,Pilátu a Sákově,v Chlebovských lesících,v Karvánkách u Dráchova apod.,ze vzdálenějších na Soběslavských blatech a v okolních lesích,v Brandlíně /zámecký park/,u Krotějova,na Budislavské hoře, na Choustníku,v Libochovické strouze u Hluboké n.Vlt.a jinde.

Ředitel Veselý se však nezabýval pouze mykologií,nýbrž také botanikou cévnatých rostlin /byl znalcem dřevin-viz Svoboda 1967-ale i četných bylin/,znal motýly,lastury plžů a mlžů včetně mnoha mořských a byl vůbec klasickým přírodovědcem v širokém slova smyslu s ohromnými znalostmi.Z každé vycházky nebo exkurze do přírody si přinesl něco domů a většinou se to snažil černobíle nakreslit nebo akvarelem namalovat /neovládal dobře perspektivu,takže obrázky neměly potřebnou hloubku/. Kreslil a maloval většinou venku na zahrádce za domem v Soběslavi,popř.v zaskleném altánku /ten mu však jednou shořel a s ním i velká část tam uložených černobílých kreseb k jeho Československým houbám/;mnoho jeho barevných akvarelů hub je uloženo v mykologickém oddělení Národního muzea v Praze.

Ve své zahrádce pěstoval kromě některých užitkových rostlin hlavně okrasné květiny,a to nejen běžné,ale i určité vzácnosti,které člověk jinde hned tak v zahrádkách neuvidí.Tam jsme spolu strávili mnoho času při různých debatách, když jsem se během svých vysokoškolských studií vracíval občas domů a zastavil jsem se "na skok" u něho.Byl to inicia-

tivní, laskavý, starosvětsky zdvořilý a pohostinný člověk, a tak mě většinou počastoval šálkem čaje a nějakým zákuskem; jinak ale tvrdíval/ač sám Jihočech/, že Jihočeši, zejména venkované, jsou lakomci, kteří nikomu nic nedají/jsa si toho dobře vědom, snažil se to s úspěchem překonávat/.

Přírodu Soběslavska znal ředitel Veselý neobyčejně dobře /r.1930 vydal vlastním nákladem brožurku "Houby v okolí Soběslavě"/, a to po všech stránkách, stejně jako lidi, kteří se o přírodu zajímali. Byl zvědavý na novinky z mykologie a botaniky, sledoval novou literaturu, srovnával ji se svými poznatky a vždy ochotně o tom diskutoval; na moderní systematiku, popisování nových rodů a druhů, se však díval se značnou skepsí a těžko se dával přesvědčit.

Dnes dodatečně lituji, že jsem s ním nemohl častěji chodit do terénu/nejvíce jsme spolu navštěvovali Soběslavská neboli Borkovická blata a písčitý bor V horkách pod Zálužím u Vlastiboře/, abych od něho získal více jeho poznatků, zejména pokud šlo o místa výskytu hub a cévnatých rostlin v odlehlých částech Soběslavska, o nichž se mi ředitel Veselý příležitostně zmiňoval a kam jsem se později sám už nikdy nedostal.

Naše vzpomínky na ředitele Rudolfa Veselého, ačkoliv již 20 let není mezi námi, jsou stále velmi živé; jeho hrob na odlehlém hřbitově v Budislavi u Tábora však zarůstá travou a upadá v zapomnění ...

Protože po smrti ředitele R. Veselého nebyla nikde uveřejněna bibliografie jeho prací /do začátku r.1959 jsem seznam jeho mykologických prací uveřejnil-viz Kotlaba 1959/, uvádím ji dodatečně na tomto místě včetně botanických prací.

1959

Vzpomínka na Jana Bezděka.-Čes.Mykol., Praha, 13:129-130, 1 photo.

1961

Veselý R.et Kubička J.: Hnojník mrvní-Coprinus cinereus /Schaeff.ex Fr./S.F.Gray - Čes.Mykol., Praha, 15:133-134, 1 tab.albonigra R.Veselý.

1963

Rakytník úzkolistý, krásná užitečná rostlina.-Živa, Praha, 11: 78-79, 1 photo.

1965

Choroš škodí na rybízu /Phellinus ribis/.-Živa, Praha, 13: 124, 1 photo R.Kurka.

1967

Houby Táborska.-Příroda Blat a Táborska/sborník/, Soběslav, pp.66-70.

Račí hora /u Soběslavi/ a její květena.-Příroda Blat a Táborska/sborník/, Soběslav, p.86-96.

1972

Veselý R., Kotlaba F.et Pouzar Z.: Přehled československých hub.-424 p., 763 fig., ed.Academia, Praha.

Veselý R., Kotlaba F.et Pouzar Z.: K zeměpisnému rozšíření hub.-Mykol.Zprav., Brno, 18:59/z knihy Přehled hub/.

L i t e r a t u r a

Helcl J./1964/: 80 let mykologa Rudolfa Veselého.-Čas.Čs. Houb.-Mykol.Sborn., Praha, 41:31.

Kotlaba F./1959/:K pětasedmdesátinám Rudolfa Veselého.-Čes. Mykol., Praha, 13:65-73.

Kotlaba F./1967/:In memoriam Rudolf Veselý.-Čes.Mykol.,Praha,21:126-127,
Kotlaba F./1973/:Historie vzniku knihy "Přehled československých hub" /se vzpomínkami na ředitele Rudolfa Veselého/.-Mykol.Zprav.,Brno,17:55-61.
Lazebníček J./1966/: Za Rudolfem Veselým.-Mykol.Zprav.,Brno,10:11-12.
Pilát A./1959/: K 75.narozeninám mykologa Rudolfa Veselého.-Živa,Praha,7:60.
Pilát A./1964/: Rudolf Veselý osmdesátníkem.-Čes.Mykol.,Praha,18:124-125.
Pilát A./1967a/: Za mykologem Rudolfem Veselým.-Živa,Praha,15: 20.
Pilát A./1967b/:Ze ředitelem Rudolfem Veselým 16.4.1884 - 3.11.1966.-Čas.Nár.Muz.,ser.natur.,Praha,136:119-120.
Svoboda A.M./1967/: Úmrtí mykologa Rudolfa Veselého.-Dendrol.Sděl.,Praha,15:13-14.
Voneš K./1974/:Mé vzpomínky na ředitele Rudolfa Veselého.-Mykol.Zprav.,Brno,18:78-80.

František K o t l a b a

VZPOMÍNKY NA PODBRDSKÉHO MYKOLOGA VÁCLAVA STEJSKALA

Bylo mým osobním štěstím poznat se s tímto vzdělaným a sečtělým člověkem,považovaným v okolí za podivína.Jak jsem měl možnost během let 1926-1933 poznat,na vznik tohoto názoru měl nesporný vliv i jeho životní osud.V uvedených letech jsem pobýval u svých příbuzných v Hostomicích pod Brdy,kde strýc vlastnil lékárnu,kterou sám vedl.Lékárna byla v té době střediskem sečtělejších lidí různé profese.Do tohoto okruhu patřila i rodina Stejskalova,hlavně jeho paní, která obstarávala prakticky veškerý styk mezi jejich odlehlým domovem a okolím,čímž rozumím městečko Hostomice pod Brdy,nevelké,ale velmi půvabné a nadto ještě s pěkným okolím.Lesy,které je obklopovaly,se táhly v rozsáhlém pásu prakticky od Dobříše a k Jincům.

Již od svého příchodu do této krajiny jsem slyšel o radovi Stejskalovi,jak se mu všeobecně v městečku říkalo, a proto jsem toužil se s ním osobně seznámit.Jeho osoba nebyla v Hostomicích příliš známá,ale požíval u jejich obyvatel vážnost a úctu.Jeho sídlo bylo daleko za městečkem při silnici vedoucí do Jinců,pod kopcem Babou.Zde v lese obýval osamělou vilku,od silnice oddělenou pásem širokého hustého smrkového porostu,který vilku úplně zakrýval.Pouze malinká branka spojovala vilu s okolím.Není proto divu,že kolem osoby rady Stejskala panovala řada dohadů.

Osobně jsem se s ním setkal až po roce svého pobytu v Hostomicích,a to hlavně díky tomu,že moje teta byla přítelkyní manželky rady Stejskala.V té době nebyl dostatek dopravních prostředků a teta jen velmi nerada chodila na delší pěší túry,takže mi dalo velmi mnoho práce,než jsem ji přinutil vypravit se na předem objednanou návštěvu ke Stejskalům.Moje první návštěva byla /a dosud je/ pro mne nezapomenutelným zážitkem.Bylo to koncem léta r.1926,kdy jsme se dostali do vily,v níž bydlela rodina Stejskalova s krásným chundelatým psem.Byli jsme uvedeni do haly,naplněné/či spíše přeplněné/ nevídanými ukázkami umění Dálného Východu,které jsem před tím ještě nikde neviděl,a to ani v Náprstkově muzeu.

Po oficiálním přijetí paní domu se dostavil rada Stejskal, muž statné postavy s bílými vlasy a krátkou bílou bradkou. Po ukončení přivítání se pak s omluvou vzdálil. Z tohoto prvního krátkého setkání jsem poznal, že jde o člověka velmi inteligentního, vzbuzujícího vážnost; měl neobvyklé záliby, pro které byl ostatními považován za podivína, nebot ho nemohli pochopit. A také proto, že nevěděli nic o jeho životních osudech, o nichž jsem se dozvěděl až mnohem později.

Návštěvy přijímal velmi zřídka, pouze z řad dobrých přátel, a to jen po ohlášení. Nemalou část těchto návštěv představovali různí cizinci, kteří tam jezdili hlavně se zájmem o jeho umělecké exponáty. K těmto exponátům měl osobně velkou lásku a byl velmi citlivý na každý sebemenší projev netaktnosti, který by se týkal vystavených uměleckých předmětů. Nešetrná zmínka o jeho sbírkách byla někdy i příčinou přerušení návštěvy.

Teprve ke konci naší první návštěvy k nám přišel, aby nás provedl s patřičným výkladem po svých sbírkách, které imponovaly nejen nevídanou krásou a uměleckým provedením, ale i velikostí. Mnohokrát jsem měl chut zeptat se na bližší informace ohledně jeho sbírek, ale protože jsem byl doma předem informován o jeho povaze, spokojil jsem se jen obdivováním a poslouchánim. Odpovídal jsem pouze na jeho otázky různého druhu. Během naší rozmluvy padlo i několik otázek z botaniky a z mykologie, o kterých jsem tehdy mnoho nevěděl.

Přestože mu bylo známo, že jsem jen studentem gymnazistou, rada Stejskal si mne oblíbil a sám mne pozval za čtrnáct dní na další návštěvu. Tuto návštěvu jsem zase absolvoval s tetičkou, která sice nebyla moc nadšena, ale jelikož to slíbila paní Stejskalové, přece jen jsme návštěvu uskutečnili. Brzy po příchodu tetička s paní Stejskalovou odešla a já jsem zůstal sám v hale obklopen spoustou uměleckých předmětů, takže jsem si připadal jako v muzeu. Delší chvíli jsem si jednotlivé exponáty podrobněji prohlížel, aniž bych se jich nějak dovolil dotknouti. Pak za mnou přišel rada Stejskal a dal se se mnou do hovoru, který mi připadal spíše jako zkoušky ve škole. Nejvíce ho zajímely mé znalosti Dálného Východu, zejména jeho historie a umění. Přesto, že mé znalosti této oblasti byly chabé, neměl jsem dojem, že mě považoval za hloupého.

Další návštěva, na kterou jsem byl pozván, se uskutečnila až za rok. Během ní mne rada Stejskal hned na počátku uvedl do své pracovny, umístěné v prvním patře na protilehlé straně vily, odvrácené od silnice, kde bylo mnohem více světla, ježto lesní porost zde byl nízký a méně hustý. Pracovnu představovala větší místnost se stolem uprostřed, jejíž stěny byly obloženy přihrádkami s knihami různých formátů, hlavně cizojazyčnými, pojednávajícími o historii Dálného Východu a jeho umění. Také zde bylo několik knih z botaniky a mykologie, většinou francouzských a německých. Na pracovním stole byl mikroskop, dále akvarelové barvy s příslušenstvím a několik větších akvarelů /některé i v duplikátech/, představujících houby, hlavně hřibovité. Tehdy během hovoru začal poprvé vyprávět o své druhé lásce - mykologii, kterou se zabýval již několik let. Líčil mi těžké začátky a obtíže, s nimiž musel dlouho zápasit, než pronikl do tajemství mykologie. Sám neměl v tomto oboru žádné vzdělání a chyběl mu i dostatek

příslušné literatury,kterou si musel shánět v cizině.Při dalších návštěvách mě začal pomalu seznamovat s mykologií odborně.Vyprávěl mi rovněž o svých stycích s ostatními mykology,hlavně německými a francouzskými,s nimiž také konzultoval některé kritické druhy a přitom jim kromě popisu zasílal i akvarely,které sám maloval.Akvarely byly velmi zdařilé a pořizování jejich event.duplikátů vysvětloval tím,že je potřebuje pro konzultaci s ostatními mykology. Zabýval se převážně hřibovitými houbami,jimiž tehdy podbrdské lesy přímo oplývaly.Pokud jsem se ho ptal na jeho styk s českými mykology,pamatuji se jen na jméno prof.J. Velenovského a dr.F.Smotlachy.

V pozdější době jsem již více věděl o jeho životních osudech,ale nikoliv od něho samého,neboť znaje jeho povahu-jsem se nikdy neptal na nic,co by se nějak týkalo jeho života.Vím jen,že byl vysokým rakouským důstojníkem a v této funkci se stal pobočníkem korunního prince Rudolfa /syna císaře Františka Josefa I./,kterého doprovázel na jeho cestách po světě a jako znalec měl možnost získat hodnotná umělecká díla.Avšak po neblahé tragédii na zámku v Mayerlingu/sebevražda v r.1889/ byl Stejskal nucen opustit císařský dvůr.Zda si nakonec sídlo v hostomické samotě vybral sám nebo mu bylo přiděleno,nevím.Tyto informace jsem získal hlavně od svých příbuzných a myslím,že byly pravdivé.Během našich rozhovorů v pozdější době prohlašoval,že své sbírky odkáže Národnímu muzeu v Praze. Zda k tomu došlo,nevím,protože od r.1933 jsem se s ním již nesešel.Zemřel v r.1934.

Ocenění jeho mykologických prací/např.co to je Boletus stejskali Bres.ex Stejskal/ přenechávám povolanějším odborníkům;jako člověk byl určitě vzdělaný,avšak s neobvyklými vlastnostmi,které způsobily,že okolí ho málo chápalo.

Ferdinand H ř e b í k

O ŽIVOTĚ MYKOLOGA VÁCLAVA STEJSKALA

K osobním vzpomínkám dr.F.Hřebíka na Václava Stejskala připojuji několik vysvětlujících a doplnujících poznámek o životě tohoto zapomenutého českého mykologa,cestovatele,velkého sběratele a znalce mimoevropských kultur,který obohatil sbírky Náprstkova muzea v Praze tak podstatným způsobem,že by zejména v této souvislosti nemělo být jeho jméno zapomenuto.

Václav Stejskal se narodil v 28.IX.1851 v Liberku u Rychnova n.Kněžnou.Od r.1873 působil 18 let ve službách rakouského válečného námořnictva,po složení státních zkoušek v hodnosti válečného námořního komisaře.Od r.1882 pracoval v námořním oddělení ministerstva války.

Na svých cestách do zámoří-zejména na cestě kolem světa,podniknuté válečnou lodí Aurora v letech 1886-1888,při níž doprovázel korunního prince Rudolfa-shromáždil velké množství etnografických předmětů,které se staly základem jeho pozdější proslulé soukromé sbírky.Její větší část, představující umělecké i užitkové předměty většinou z Oceánie,Nové Guineje,Indonézie,Japonska a Číny,daroval Náprstkovu muzeu již v r.1888,tedy bezprostředně po návratu z cesty kolem světa.Šlo většinou o sbírky vysoké dokumentární hodnoty;některé z nich/např.předměty ze sev.pobřeží Nové

Guineje/ jsou dodnes jediné svého druhu v majetku Náprstkova muzea.

V r.1891 se V.Stejskal stal účetním ředitelem tehdejší Nejvyšší společné účtárny ve Vídni,kde působil až do svého penzionování v r.1911.V tomto období se věnoval zejména intenzivní společenské činnosti,která ho zařazuje mezi naše významné pracovníky,stojící v popředí úsilí o udržení a podporu českých menšinových snah v rakouském prostředí.Už v r. 1889 začal např.pracovat v českých národních spolcích ve Vídni,zejména v Českém akademickém spolku a v I.českém národním domu XVII.okresu ve Vídni,pro který získal spolkovou budovu,a jichž se později stal čestným členem,v Sokole XX. okresu,ve zpěváckém spolku "Lumír",v divadelním spolku "Pokrok" a ve Slovanské besedě;byl rovněž předsedou českého Spolku pro šíření lidové osvěty,založeného básníkem J.S.Macharem,pod jehož patronátem založil v letech 1896-1900 ve Vídni a okolí 38 českých knihoven a založil a zčásti i vedl tři české lidové záložny.

Své bohaté etnografické sbírky umístil ve své vile v Hostomicích pod Brdy,kde trávil roky svého odpočinku.O jejich bohatosti a podobě jejich instalace nás alespoň zčásti informují nečetné informativní články,které o něm vyšly v letech 1927 a 1931 zejména v tehdy populárních týdenících s příslušnými fotoreprodukcemi.Byl to zejména článek Q.M.Vyskočila :Dar vl.rady p.Václava Stejskala Národnímu Museu v Praze/Zlatá Praha 44,č.12 z 10.II.1927,str.244,s 1 fotografií interiéru na str.243/,dále anonymní článek "Návštěvou ve sbírkách vl.rady Václava Stejskala v Hostomicích pod Brdy", otištěný v Pestrém týdnu VI:47 z 21.XI.1931/s 6 fotografiemi sbírkových předmětů/ a stat v Jůnově /red./"Monografii Hořicka a Berounska" z r.1931,kde na str.201-203,205 a 207 je reprodukováno 8 fotografií orientálních sbírek V.Stejskala,umístěných v interiéru jeho hostomického tuskula.

V r.1925 se V.Stejskal rozhodl věnovat svoji vilu v Hostomicích a všechny své sbírky Národnímu muzeu v Praze.Učinil tak darovací smlouvou z 8.11.1925/viz notářský spis čj.9581 uved.data/,při čemž si vyhradil právo doživotního užívání vily pro sebe a manželku Karlu Stejskalovou/roz.Koppovou/ s tím,že i jí bude po jeho smrti uděleno doživotní užívací právo.Předmětem jeho odkazu-kromě vily,v níž později Národní muzeum zřídilo výzkumnou stanici,kterou užívá dodnes-byly zejména umělecké a etnografické sbírky,kterých bylo 848 kusů,zapsaných v přírůstkové knize Náprstkova muzea pod 792 přírůst. čísly/811 čísel je inventárních + 37 signatur knihovny/,kromě přírodninkteré převzalo zoologické a botanické oddělení. Sbírky byly z Hostomic převezeny do Nár.muzea v Praze v r. 1936 a v r.1940/23.X./ je převzalo Náprstkovo muzeum.Přesvědčivým dokladem jejich hodnoty je jejich finanční ocenění,které v roce soupisu/1925/ představovala částku 2,5 milionů Kč! Kromě toho daroval 4 bedny knih,které v počtu 426 svazků převzala 28.XI.1940 knihovna Národního muzea.Byly to zejména slovníky,zákoníky,vědecká díla,cestopisy,mapy a jiné odborné spisy a listiny.Jeho bohatá mykologická knihovna,obsahující řadu významných zahraničních spisů,je dnes uložena v mykologickém oddělení Národního muzea,které rovněž převzalo jeho mikroskop.

V letech svého odpočinku se intenzivně zabýval mykologií, v níž dosáhl značné erudice a věhlasu,o čemž svědčí skutečnost -

nost,že několik druhů hub bylo pojmenováno na jeho počest jeho jménem /např.Gyrodon stejskali,Cantharellus stejskali a j./.Získané odborné znalosti předával mykologické veřejnosti v řadě článků,publikovaných v Čas.českých houbařů,Mykologii,Zeitschrift für Pilzkunde a L amateur de champignons/Dolenský A.,1934/.Byl též členem francouzské Société mycologique de France.Bibliografie jeho prací,která bohužel zatím nebyla sestavena a publikována,by jistě ukázala hloubku jeho přínosu naší mykologii na počátku tohoto století.

Václav Stejskal zemřel dne 12.VII.1934 a urna s jeho popelem/spolu s urnou jeho zpopelněné choti/ je dnes pietně uložena v Náprstkově muzeu v Praze.

Svatopluk Š e b e k

Krátká sdělení

MONITOROVÁNÍ ZMĚN V DRUHOVÉ DIVERZITĚ HUB NA TRVALÝCH PLOCHÁCH V IMISNÍCH OBLASTECH : INFORMACE O PROJEKTU

Projekt se opírá o rezortní úkol lesnického výzkumu,zaměřený na studium fytopatogenních a mykorrhizních hub v imisních oblastech/hl.úkol R 331-105/ a počítá se sítí trvalých ploch založených v lesních porostech v různých oblastech ČSR. Je koordinován ve Výzk.ústavu les.hospodářství a myslivosti ve Strnadech/koordinátor úkolu Dr.F.Soukup,CSc./ za pomoci smluvně zajištěných pozorovatelů a dalších spolupracovníků z řad členů sekce pro mykofloristiku a mykocenologii ČSVSM při ČSAV. Jeho cílem je soustředit aktuální údaje o stavu mykogenofondu v různých typech lesních porostů v imisních oblastech ČSR a provést jejich ekologické a lesopěstební vyhodnocení/včetně návrhů na nápravná opatření/;v souladu s orientací rezortního úkolu bude hlavní pozornost věnována dřevokazným a mykorrhizním houbám.

Trvalé plochy budou mít dvojí charakter:1.základní plochy pro komplexní mykocenologický výzkum,2.kontrolní plochy pro orientační mykobioindikační výzkum.Zatímco základní plochy jsou vytipovány téměř výlučně v homogenních lesních porostech, jejichž charakter by měl být co nejblíže původní přirozené vegetaci/s výjimkou kulturních smrčin nižších poloh/,není u kontrolních ploch tato podmínka nutná/může jít i o umělé výsadby na výsypkách apod./.Pro oba typy ploch se v současné době zpracovává odlišná metodika směru údajů a jejich vyhodnocování v souvislosti se specifickými cíli monitoringu.

U základních ploch je stanovena jednotná velikost 2500m^2, o níž lze v našich podmínkách předpokládat,že bude ve většině případů dostačující pro obsáhnutí minimareálu,a to i v relativně chudých horských smrkových lesích.Základní plochy jsou zpravidla dále děleny do 25 kvadrantů,resp.dílčích frekvenčních ploch o velikosti 100m^2.Sběry,prováděné ve 2-4 týdenních intervalech podle klimatických a fruktifikačních podmínek,jsou zaměřeny na všechny skupiny makromycetů.Zaznamenává se jejich celková abundance/počet plodnic/ na ploše 2500m^2 a frekvence výskytu v 25 dílčích plochách.Významné jsou dále údaje o substrátu/hostiteli/ pro klasifikaci druhů do trofic-

kých skupin. Determinačně jsou přednostně zpracovávány druhy mykorrhizní a parazitické, a to jak z důvodů fytopatologických a lesopěstebních, tak i z důvodů jejich klíčového postavení pro ektotrofní stabilitu ekosystémů/v případě mykorrhizních symbiontů/.

U kontrolních ploch není striktně stanovena jednotná velikost, i když v řadě případů byla zahrnuta zhruba stejně velká plocha jako v případě základních ploch/tj. 2500m²/. Periodicita sběrů a kvantitativní údaje z kontrolních ploch nejsou natolik rozhodující, nebot hlavním cílem na těchto plochách je orientační zjištění míry ektotrofní stability porostů, založené buď na vyhodnocení druhové diverzity, nebo na sledování přítomnosti vybraných mykobioindikátorů imisních či stanovišt - ních poměrů. K těmto kontrolním plochám se budou vztahovat i pokusné a studijní programy realizované v lesních školkách a oplocenkách, na výsypkách nebo na nelesních stanovištích.

Do června 1986 byly vytipovány a vyznačeny trvale sledované plochy v horských oblastech: Krušných hor/6 ploch/, Lužických hor/2/, Jizerských hor/2/, Krkonoš/22/, Českého Středohoří/6/, Šumavy/14/ a Žárských vrchů/4/; v nižších polohách v oblasti Českého krasu/10/ a Pražské plošiny/9/. Celkem bylo zatím vyznačeno asi 75 ploch, z toho asi 40 ploch má status základních monitorovacích ploch. Celkový počet ploch bude zřejmě ještě lehce zvýšen, resp. modifikován v průběhu r. 1986 a 1987, zejm. v souvislosti se zahájením řešení nové etapy se zaměřením na mykorrhizní poměry v lesních školkách. Pro dosažení optimální sítě monitorovacích ploch by bylo vhodné pro r. 1987 dále rozšířit počet pozorovatelů/zejm. pro oblast Moravy a nižších imisních ploch v Čechách/. Současně počítáme s prohloubením neformální spolupráce s Výzkumnou stanicí VÚLHM v Opočně p. Orlickými horami, ÚKE ČSAV v Českých Budějovicích, MBÚ ČSAV v Praze, Správou KRNAPu ve Vrchlabí a řadou lesních závodů v oblastech, v kterých jsou situovány trvalé plochy.

Rostislav F e l l n e r

Zprávy o akcích - programy

● 4. MYKOLOGICKÉ DNY NA SLOVENSKU se uskutečnily ve dnech 29. IX. - 3. X. 1986 ve Spišské Nové Vsi - Čingově. V krásném přírodním prostředí na vstupu do CHKO Slovenský ráj v komforní budově Vzdělávacího střediska Slovenských st. spořitelen sešlo se z 114 přihlášených skoro stovka účastníků z ČSSR a hostů z MLR. Akce byla otevřena 29. IX. odpol. ředitelem Vlastivědného múzea Spiše s. Štefanem Dorkem. Tajemník pro ideologickou práci OV KSS RSDr. J. Pendrák poté seznámil přítomné se sociálním a výrobním rozvojem a současnou strukturou, úspěchy a úkoly okresu. Proslovy uzavřel vedoucí odboru kultury ONV ve Spišské Nové Vsi dr. St. Prochotský stručným přehledem kulturně-politického vývoje a přírodních podmínek a ochranou přírody v okresu.

Další odpolední program byl věnován vzpomínkovému a vědecko-historickému semináři "Život a dílo Karola Kalchbrennera", ve kterém M. Novotná seznámila s kulturně-historickým vývojem Spiše v 18. a 19. stol, a I. Hrabovec s vývojem botanického průzkumu Spiše. Z maďarských hostů vystoupil místopředseda mykologic-

ké společnosti MLR T.Teszár se zprávou o udržování památky na K.Kalchbrennera v Budapešti,kde je poblíž sídla mykologické společnosti na Deak tér umístěno jeho malé muzeum.P.Lizon seznámil přítomné se životem a vědeckým dílem jmenovaného,J.Sekan s jeho básnickou a literární tvorbou a konečně J.Herink-F.Kotlaba a J.Kuthan zhodnotili taxonomický status makromycetů popsaných K.Kalchbrennerem ze Slovenska.

Následujícího dne,kdy seminář pokračoval pod vedením předsedy ČSVSM prof.dr.Z.Urbana,DrSc.,hovořila E.Záhorovská o vzácnějších makromycetech Děvínské Kobyly,A.Janitor o mykofloře Bratislavy a jejího okolí,P.Škubla o významných lupenatých houbách oblasti Hrdovo v záp.Tatrách,V.Antonín o znovunalezení druhu Armillaria cepaestipes Velen.v ČSSR,P. Lizon o hadovkotvarých houbách Slovenska,J.Gáper o výskytu a rozšíření parazitických dřevokazných houbách v městském prostředí,G.Juhásová o výskytu a rozšíření mikroskopických hub na okrasných dřevinách na Slovensku a L.Hagara o sběrech zajímavých makromycetů ve fatranské oblasti/jeho příspěvek bude obsažen ve sborníku ze semináře k houbám smrčin,který na slovenské mykologické dny volně navazoval/.

Odpoledne 30.IX.tr.navštívili účastníci městskou památkovou rezervaci v Levoči,cestou shlédli restaurovaný spišský hrad,a pak se zastavili ve Spišských Vlaších,kde v krátkém pietním aktu položili věnce ke hrobu K.Kalchbrennera.

Další tři dny byly věnovány exkurzím do terénu.Suché počasí neslibovalo zprvu příliš naději na sběr čerstvého materiálu,ale přes tento nedostatek se podařilo na navštívených lokalitách nasbírat řadu zajímavých a vzácných druhů hub. První exkurze/1.X./ vedla do sev.části CHKO Slovenský ráj, zvl.podél řeky Hornádu,tedy do oblasti na vápencích.V údolích potoků a kolem řeky byly sebrány zajímavé druhy hub pro toto mykologicky dosud neprozkoumané území zvlášť cenné. Menší skupina účastníků pak navštívila oblast Tatranské Kotliny rovněž s řadou zajímavých sběrů.

Cílem exkurze 2.X.bylo okolí obce Henclová ve Slovenském Rudohoří,kde se houby přece jen udržely a přispěly k úspěchu exkurze.Je však politováníhodné,že údajně mají být svahy tohoto krásného údolí vymýcením porostů smrků a bříz přeměněny na pastviny.Přitom účastníci viděli na přístupech do údolí a kolem Nálepkova vhodnější terény,zejména neobdělávaná pole a remízky na méně svažité a přitom zanedbané zemědělské půdě.

Poslední exkurze zamířila pod Vysoké Tatry na lokalitu u Tatranské Strby/na okraji ochranného pásma TANAPu/ s několika rašeliništi s příměsí borovice a osiky.Přestože větší část lokality byla k nepoznání vyschlá podařilo se nasbírat takový počet zajímavých a méně častých druhů,že umožnily demonstraci a obecnou spokojenost účastníků.

Po návratu z této exkurze byly 4.mykologické dny na Slovensku uzavřeny. Nebývale vysoká účast i profesních mykologů,řada nových zájemců o vědeckou mykologii,navázání společenských a odborných kontaktů,přínos poznatků ze seminářů i z práce v terénu-to vše bylo nesporným kladem akce a přispělo ke splnění jejího účelu.Dík náleží všem,kteří se na její organizaci podíleli a zejména těm,kteří na svých bedrech nesli každodenní organizátorskou činnost a zasloužili se o její úspěch a výsledky.Bylo by žádoucí,aby podobné hodnotné akce se konaly častěji i v Čechách a na Moravě.

Jan K u t h a n

Pro účastníky 4.mykologických dnů na Slovensku a pro sběratele bylo-dík porozumnění národního výboru ve Spišské Nové Vsi-vydáno k uctění památky K.Kalchbrennera a propagaci mykologických dnů příležitostné razítko,které mykologům i filatelistům zajisté i po letech připomene konání této vý - znamné akce.

Jan K u t h a n

● SEMINÁŘ "HOUBY HORSKÝCH A PODHORSKÝCH SMRČIN v ČESKOSLOVENSKU". Plánovaný seminář sekce pro mykofloristiku a mykocenologii CSVSM na výše uvedené téma se uskutečnil dne 4.X. 1986 ve Spišské Nové Vsi v návaznosti na 4.mykologické dny na Slovensku a předcházející obdobné tématické semináře ve Skýcově a v Kostelci n.Č.l.

Seminář řídil předseda sekce prof.K.Kult.Z celkem přihlášených 15 referátů byla převážná většina autory přednesena, pouze několik referátů bylo pro nepřítomnost autora a časovou tísen uvedeno s tím,že jejich úplný text bude obsažen v připravovavém sborníku.Zastoupeny zde byly příspěvky mykocenologické,regionálně mykofloristické,mykogeografické,práce zaměřené na určitý okruh hub,práce fytopatologické aj.Sborník je připravován na I.pololetí r.1987;zájemci,kteří nejsou členy sekce,budou o možnostech jeho získání včas informováni v Mykol.Listech.

V rámci semináře byli účastníci seznámeni s výsledky činnosti sekce a jejím programem na rok 1987,který bude zveřejněn v č.26 Mykol.Listů.Kromě jiné činnosti uspořádá sekce další seminář na téma "Houby bučin v Československu";místo a doba konání bude včas oznámeno.Proběhly zde rovněž volby čtyřčlenného výboru sekce,ve kterých byl za předsedu potvrzen prof.K.Kult,jako 1.místopředseda zvolen dr.L.Hagara,jako 2. místopředseda a jednatel pak potvrzeni ing.J.Kuthan a dr.R. Fellner.Rovněž bylo projednáno rozhodnutí výboru sekce o jmenování regionálních zpravodajů z řad členů sekce za účelem zlepšení informovanosti a kontaktu se členy.

Seminář "Houby horských a podhorských smrčin v Československu" svým rozsahem,pestrostí a hloubkou referátů předčil očekávání a prokázal bohaté spektrum zájmů a práce svých členů. Jako ne příliš vhodné se jen ukázelo připojení semináře na závěr větší akce,poznamenané odjezdy části účastníků domů. V tomto směru bude v budoucnu voleno jiné,časově vhodnější uspořádání.

Jan K u t h a n

● 2.CELOŠTÁTNY ZJAZD PESTOVATEĽOV HLÍV se uskuteční v dnoch 19. - 21.mája 1987 v Bratislave. Na programe sú prednášky,referáty a postery o stave i perspektívach pestovania hlív, o využití vyplodeného substrátu, o spracování plodníc, o ochrane zdravia pri pestování, ako aj voľná tribúna skúseností a návšteva hlivárne Štátneho majetku v Komárne.

Bližšie informácie podá dr.Anestázia Ginterová,CSc.,Výskumný ústav krmivárskeho priemyslu a služieb, 900 28 Ivanka pri Dunaji.

pli.

Obsah

Urban Z.: Ještě k dlouhodobé prognóze československé mykologie 1

Pouzar Z.: Nové poznatky o houbových endofytech.... 2 - 6

Hampejs J.: Ještě k využití hub v biologickém boji proti plevelům ..... 6 - 10

Houda J.: Klouzek tridentský roste na Džbánu .....10 - 11

Láznička O.: Vzácnější makromycety na jihozápadní Moravě v r.1985 .....11 - 13

Semerdžieva M.: Mykofilatelie ve světě /s přílohou I-IV/ .....13 - 15

Šebek S.: Hodnocení ohrožení čs.druhů rodu Amanita na základě jejich mykosociekologického indexu..15 - 18

Pouzar Z.: Významná pocta světovému mykologovi 18

Kotlaba F.: Dvacet let od smrti ředitele Rudolfa Veselého .....18 - 21

Hřebík F.: Vzpomínky na podbrdského mykologa Václava Stejskala .....21 - 23

Šebek S.: O životě mykologa Václava Stejskala .....23 - 25

Fellner R.: Monitorování změn v druhové diverzitě hub na trvalých plochách v imisních oblastech: informace o projektu .....25 - 26

Zprávy o akcích - programy .....26 - 28

Děkujeme všem odběratelům ML, kteří uposlechli naší výzvy v minulém čísle a zaplatili dlužné předplatné Mykol.Listů. Ty, kteří tak dodnes neučinili, žádáme, aby své dlužné částky vyrovnali nejpozději do konce tr. Finanční zajištění vydávání Mykol.listů n e n í totiž součástí rozpočtu ČSVSM a jsme v něm odkázáni jen na včasné placení předplatného. Kdo rychle dává - dvakrát dává!

*

Ke kresbě na obálce : slizák skvrnitý - Gomphidius maculatus /Scop./ Fr. - Orig.S.Šebek, 1964.

MYKOLOGICKÉ LISTY č.25 - Informační orgán Čs.vědecké společnosti pro mykologii při ČSAV - vycházejí v nepravidelných lhůtách a rozsahu. Toto číslo sestavil J.Kuthan, k tisku připravil S.Šebek. - Toto číslo vyšlo dne 10.prosince 1986.

Příspěvky a veškerou korespondenci zasílejte na adresu Čs.vědecká společnost pro mykologii při ČSAV, pošt.přihrádka TO6, 110 00 Praha 1, tel.26 44 05.